

ABF
STOCKHOLM

Från målgrupp till ansvarsbärare

En metodbok om ungas medskapande, praktisk demokrati och stegvisa ansvar

Innehållsförteckning

Avsnitt	Sida
Förord: Så använder du metodboken	3
Kapitel 1: Från målgrupp till medskapare	8
Kapitel 2: Rekrytering som engagemangskedja	16
Kapitel 3: Referensgruppen och ansvarstrappan	23
Kapitel 4: Unga leder och tränar demokrati	33
Kapitel 5: Panelkedjan och Reality Check	38
Kapitel 6: Media Crew	43
Kapitel 7: Det osynliga arbetet	52
Kapitel 8: Det som kan föras vidare	57
Bilaga: Praktiska ramar och mallar • Praktiska ramar innan ni startar • Kort verktygsöversikt • Praktiska mallar att kopiera	63

Förord: Så använder du metodboken

Den här metodboken bygger på erfarenheter från projektet Unga Röster från ytterstaden. Den är skriven för civilsamhälle, folkbildning, kommuner, skolor och andra aktörer som vill gå från symbolisk delaktighet till verkligt medskapande.

Boken kan läsas från början till slut eller användas som verktygslåda. Varje kapitel innehåller en metodkedja, ett fåtal kärnprinciper, ett konkret projektexempel och en kort checklista. Huvudboken förklarar metodens logik och organisatoriska ansvar. Genom boken finns också korta fallstudier som följer några deltagares olika vägar från första kontakt till inflytande och ansvar. Bilagedokumentet innehåller verktygen för själva genomförandet: manus, frågebanker, arbetsplaner och mallar.

Innehåll

Kapitel	Praktiskt fokus
1. Rekrytering	Från första kontakt till konkret roll.
2. Referensgruppen	Från idéer till medskapande och större mandat.
3. Panelkedjan	Från trygg mötesplats till Reality Check och egna workshoppar.
4. Unga leder	Från motivation till tryggt ledarskap.
5. Media Crew	Berättarmakt med kreativ frihet och publiceringsstöd.
6. Det osynliga arbetet	Digitalt kontra fysiskt, struktur, relation och uppföljning.
7. Utvärdering	Lärande med unga och vägar vidare.
8. Det som förs vidare	Kärnprinciper och metodkedjor.

Projektet i korthet

Unga Röster från ytterstaden genomfördes av ABF Stockholm med finansiering av MUCF under 2025 och 2026. Projektet arbetade med ungdomar mellan 13 och 25 år, främst i Järva, Rågsved och Skärholmen. Projektet kombinerade folkbildning, demokratiska samtal, kreativ kommunikation och konkreta ansvarsbärande roller. Unga kunde komma in genom en aktivitet eller enkät och sedan gå vidare till referensgrupp, panelarbete, Media Crew, studiecirkel eller planering av workshoppar.

Metoderna utvecklades inte som separata aktiviteter. Ett panelsamtal kunde väcka intresse och leda till en enkät. Ett enkätsvar kunde följas av ett samtal och en roll i projektets referensgrupp. Referensgruppen kunde formulera frågor till experter och sakkunniga, och deltagare kunde senare ta roller som moderatorer, cirkelledare eller kommunikatörer. Boken beskriver därför inte en färdig modell som måste kopieras exakt. Den visar hur olika aktiviteter kan kopplas samman så att unga får flera vägar in, ett konkret första uppdrag, stöd runt ansvaret och möjlighet att gå vidare.

Projektet i praktiken

- **Projektperiod:** 1 oktober 2025 till 30 september 2026
- **Organisation:** ABF Stockholm, med stöd från MUCF
- **Målgrupp:** unga mellan 13 och 25 år
- **Projektområden:** främst Järva, Rågsved och Skärholmen
- **Ungas roller:** deltagare, referensgrupp, moderatorer, cirkelledare, Media Crew och workshopplanerare
- **Centrala arbetssätt:** rekrytering, referensgrupp, panelkedjan, studiecirklar, workshoppar, kreativ kommunikation och utvärdering
- **Samverkansmiljöer:** medlemsföreningar, lokala verksamheter, Folkets Hus-miljöer, fritidsgårdar och kulturaktörer

Folkbildning som pedagogisk grund

Arbetssättet i Unga Röster från ytterstaden har sin grund i folkbildningen. Lärandet börjar därför i deltagarnas egna erfarenheter, frågor och kunskaper. Unga kommer redan med perspektiv på sitt område, samhället och de frågor som påverkar deras vardag.

Istället för att vuxna ger färdiga svar skapas kunskap genom dialog och gemensam analys. Deltagarna får lyssna på varandra, pröva sina tankar och upptäcka att samma fråga kan förstås på olika sätt. Den som leder behöver därför inte veta allt eller tala mest. Uppgiften är att skapa ett tryggt rum, ställa frågor, bjuda in fler röster och hjälpa gruppen vidare.

Lärandet blir starkare när samtalet kopplas till handling. Det kan handla om att formulera frågor till politiker, leda en studiecirkel, skapa innehåll i Media Crew eller planera och genomföra en aktivitet. Efteråt behöver det också finnas utrymme för reflektion: Vad hände? Vad lärde vi oss? Vad fungerade? Vad vill vi göra annorlunda nästa gång?

Erfarenhet → Dialog → Gemensam analys → Handling → Reflektion → Nytt ansvar

På så sätt blir folkbildning inte bara något unga deltar i. Det blir ett arbetssätt där unga lär av varandra, utvecklar sina idéer och får möjlighet att omsätta dem i handling.

Gemensamt för alla metoder

Metoderna i boken kan väljas och anpassas efter verksamhetens sammanhang, resurser och deltagare. Oavsett vilka metoder ni använder behöver följande finnas:

1. **En personlig första kontakt där möjligheten och nästa steg förklaras tydligt, helst genom ett telefonsamtal eller ett fysiskt möte.**
2. **Något konkret som unga faktiskt kan påverka.**
3. **Ett första möjligt uppdrag.**
4. **En stödperson eller stödstruktur.**
5. **Uppföljning och återkoppling.**
6. **En möjlig väg vidare.**

Demokrati blir begriplig genom handling

Demokrati blir mer konkret när unga får vara med och göra demokrati. I projektet kunde det innebära att:

- Formulera frågor till politiker och beslutsfattare.
- Analysera och granska politiska svar.
- Moderera panelsamtal.
- Använda röda och gröna kort för att bedöma om svar var förståeliga.
- Leda studiecirklar.
- Skapa filmer, intervjuer och annat innehåll.
- Planera och genomföra en workshop.
- Utvärdera vad projektet borde göra annorlunda.

Genom sådana uppgifter får unga praktisk erfarenhet av att uttrycka åsikter, samarbeta, fatta beslut, påverka, granska makt och ta ansvar. Demokrati blir något unga kan förstå och påverka när de får vara med och göra den i praktiken.

Från målgrupp till ansvarsbärare

Metodbokens huvudkedja är:

Målgrupp → Deltagare → Medskapare → Ansvarsbärare

Kedjan beskriver hur ungas roller kan förändras:

- **Målgrupp:** Verksamheten riktar sig till unga.
- **Deltagare:** Unga deltar i en aktivitet eller ett samtal.
- **Medskapare:** Unga påverkar innehåll, arbetssätt och genomförande.
- **Ansvarsbärare:** Unga leder, fattar beslut, genomför aktiviteter eller stödjer andra.

Förflyttningen möjliggörs genom verkligt inflytande, tydliga uppgifter, stöd och återkoppling. Organisationen behöver samtidigt bära trygghet, resurser, administration och praktiskt ansvar. Kedjan visar möjliga roller, inte en rangordning som alla måste följa. En person kan vilja delta utan att ta ett större ansvar. En annan kan vara redo att leda tidigt. Roller, önskemål och förutsättningar kan också förändras över tid. Målet är att unga ska ha verkliga möjligheter att påverka, bidra och ta ansvar på ett sätt som passar dem.

”Jag blev överraskad när jag blev inbjuden i referensgruppen eftersom jag aldrig trodde att den enkäten jag gjorde skulle leda till detta. Men idag står jag här och har kunnat göra massa bra saker tack vare detta projekt.”

Deltagare i referensgruppen

Centrala begrepp	
Referensgrupp	En grupp som påverkar innehåll och genomförande innan besluten är färdiga.
Panelkedjan	En serie sammanlänkade panelsamtal och workshoppar där varje steg förbereder nästa. Unga går stegvis från att delta och formulera frågor till att analysera svar, forma innehåll, leda samtal och genomföra egna aktiviteter med stöd.
Reality Check	Ett ungdomsstyrt panelsamtal där unga formulerar frågor, makthavare svarar och publiken bedömer om svaren är tydliga och begripliga.
Media Crew	En grupp som planerar, skapar och dokumenterar kommunikation med stöd av organisationens publiceringsstruktur.
Potentialspaning	Att uppmärksamma initiativ och förmågor som unga visar i praktiken och erbjuda ett möjligt nästa ansvarssteg.
Cirkelledare	En individ som leder en studiecirkel eller återkommande grupp med ett tydligt upplägg och stöd runt rollen.
Retrospektiv självskattning	En utvärderingsmetod där deltagaren jämför sin nuvarande situation med tiden före projektet eller aktiviteten.

Unga tar ordet

Iftar för demokrati i Rinkeby Folkets Hus

Kapitel 1: Rekrytering som engagemangskedja

Rekrytering handlar om att bygga en begriplig väg från synlighet och första kontakt till en konkret uppgift och vidare till ansvar. Vägen in kan se olika ut. Någon vill först förstå och delta. Någon annan vill skapa, påverka eller ta ansvar direkt. Rekryteringen behöver därför öppna flera möjliga roller och ansvarsnivåer.

Synlighet → Kontakt → Intresse → Tydligt nästa steg → Kort samtal → Första roll → Stöd → Ansvar

Snabbguide
Använd när: ni vill hjälpa unga att gå från intresse till en konkret roll.
Planera minst för: en kontaktperson, ett individuellt samtal, tydliga roller och en möjlig väg vidare.
Första möjliga steg: fråga några unga vad de vill göra och erbjud en liten, konkret uppgift.
Undvik: att låta kontakten stanna vid en enkät, ett event, ett mejl eller ett meddelande.
Fördjupning: bilaga 5 innehåller intresseenkät och mini-enkät; bilaga 6 innehåller planeringsblad.

Börja där relationerna finns

Från projektet: Vägarna in

Några unga mötte projektet som publik eller deltagare vid den första panelen. Andra kom via medlemsföreningar, lokala verksamheter, samarbetspartners eller personliga rekommendationer. En deltagare kom in genom en praktikplats hos en samverkanspartner. Rekryteringen började därmed i sammanhang där unga redan befann sig och där det fanns ett visst förtroende. Lokala aktörer hade kunskap om området, tillgång till mötesplatser och relationer som projektet inte hade kunnat bygga upp på egen hand under lika kort tid.

Skapa en direkt kontakt och undvik viskleken

När information går genom flera led kan projektets syfte och omfattning förändras på vägen. Ett längre engagemang kan då uppfattas som en enstaka enkät, ett event, ett tillfälligt arbete eller något annat än det faktiskt är. Samverkanspartnern kan öppna dörren och skapa den första kontakten. Därefter behöver projektet eller verksamheten själv kontakta den unga, presentera sig och förklara möjligheten muntligt.

Ett första möte behöver också vara möjligt att bära. I projektet blev en samverkansworkshop för omfattande för en deltagare som samtidigt mötte projektet för första gången. Lärdomen var inte nödvändigtvis att aktiviteten var fel, utan att den kom för tidigt i personens väg in.

Projektledare → Samverkanspartner → Personal eller föreningsledare → Ungdomar

Gör så här:

- Ge samverkanspartnern en kort beskrivning av möjligheten, uppgifterna, tidsåtgången, stödet och eventuell ersättning.
- Dela länken till intresseenkäten och förklara hur den ska användas.
- Kontakta varje person som svarar. Ring personen eller erbjud ett fysiskt möte.
- Presentera dig själv, fråga vad personen är intresserad av och kontrollera vad personen redan har fått veta.
- Förklara möjliga uppgifter och nästa steg muntligt.
- Bekräfta överenskommelsen i ett kort meddelande.

Metodinsikt: Samverkanspartnern kan öppna dörren. Verksamheten behöver sedan skapa kontakt, lära känna personen och göra möjligheten begriplig. Första kontakten behöver göra nästa steg begripligt och möjligt.

Beskriv uppdraget och vad organisationen erbjuder

Benämningar som referensgrupp, Media Crew eller studiecirkel säger inte alltid vad personen faktiskt får möjlighet att göra. Beskriv därför uppdraget genom konkreta handlingar och tydliga förutsättningar.

Var tydlig med:

- Vilka uppgifter som finns.
- Vad personen kan påverka.
- Hur mycket tid uppdraget ungefär tar.
- Om personen förväntas delta eller bära ansvar.
- Vilket stöd och vilka resurser organisationen erbjuder.
- Om uppdraget är arvoderat eller ideellt.
- Vad uppdraget kan leda till.

Exempel på konkreta uppgifter:

- Filma, fota eller intervjua.
- Diskutera samhällsfrågor.
- Planera en workshop eller panel.
- Lära sig leda en grupp.
- Formulera frågor till olika panelsamtal.
- Dokumentera och utvärdera aktiviteter.
- Påverka vilka frågor verksamheten ska arbeta med.

Uppgifterna är också praktiska sätt att praktisera demokrati. Genom att formulera frågor, uttrycka åsikter, dokumentera, planera och leda får unga erfarenhet av att påverka och ta ansvar.

Organisationen behöver samtidigt inventera sina egna förutsättningar. Det kan handla om:

- lokaler och tillgängliga tider
- kamera, mikrofon och annan utrustning
- datorer och digitala verktyg
- personalens kunskap och erfarenhet
- tid för introduktion och handledning
- resurser för fika, resor eller ersättning

Uppdraget behöver utformas utifrån både personens intresse och vad organisationen faktiskt kan erbjuda.

Metodinsikt: En tydlig roll börjar med ett verb och vad organisationen faktiskt kan erbjuda.

Ta reda på vad som passar

Unga vill och kan bidra på olika sätt. Någon vill börja med att lyssna och förstå. Någon annan vill uttrycka en åsikt, skapa innehåll, påverka en aktivitet eller ta ansvar för en grupp. Fråga exempelvis:

- Vad vill du göra eller lära dig?
- Hur mycket tid har du?
- Vill du börja som deltagare eller pröva att ta ansvar för något?
- Vad har du gjort tidigare som kan vara användbart?
- Vilket stöd skulle göra uppdraget lättare?
- Vill du främst förstå, uttrycka dig, skapa, påverka eller leda?
- Finns det någon annan typ av uppgift som skulle passa dig bättre?

Frågorna hjälper verksamheten och personen att tillsammans hitta en möjlig ingång, ett lagom stort uppdrag och en stödnivå som passar. Tidigare erfarenhet kan vara en tillgång, men behöver inte vara ett krav. En person som inte har filmat tidigare kan exempelvis börja med att formulera frågor, hålla mikrofonen, ta några bilder eller arbeta tillsammans med någon som har mer erfarenhet. Fråga också vad personen vill få ut av deltagandet. Unga lyfte olika drivkrafter: att ha roligt, göra något tillsammans med vänner, skapa, lära sig något, få erfarenhet, bygga CV eller kunna påverka sin framtid. Belöningar kan motivera vissa, men fungerar inte för alla.

Metodinsikt: Utgå inte från en enda bild av vad som engagerar unga. Ta reda på både vad personen vill göra och vad den vill få ut av att vara med.

Erbjud flera sätt att delta

- **Förstå:** delta i samtal, workshoppar eller en studiecirkel.
- **Uttrycka sig:** formulera frågor, diskutera eller delta i ett panelsamtal.
- **Skapa:** filma, fotografera, intervjua eller dokumentera.
- **Påverka:** delta i en referensgrupp, planera en aktivitet eller medverka i Reality Check.
- **Leda:** moderera ett samtal, leda en del av en workshop eller utbilda sig till cirkelledare.

En första roll behöver passa personens intresse, erfarenhet och önskade ansvar. Personen kan senare prova en annan uppgift, ta ett större ansvar eller fortsätta bidra i en mindre roll.

Metodinsikt: Låg tröskel betyder att unga kan hitta en roll som passar deras intresse, erfarenhet och önskade ansvarsnivå.

Var tydlig med vad organisationen erbjuder

Organisationen behöver också undersöka sina egna förutsättningar. Det är inte bara den unga som ska kunna redogöra för tid, erfarenhet och resurser. Klargör före uppdraget:

- Vad personen förväntas göra.
- Ungefär hur lång tid uppdraget tar.
- När och var det ska genomföras.
- Vilken utrustning som finns.
- Vilka digitala system och program organisationen använder.
- Vilken introduktion eller utbildning som erbjuds.
- Vem som ger stöd och återkoppling.
- Om uppdraget är arvoderat eller ideellt.
- Vad som händer efter uppdraget.

Inventera även vad som redan finns inom organisationen. Finns mikrofon, redigeringsprogram eller personal med relevant kompetens? Om resurser saknas behöver uppdraget anpassas eller ytterligare stöd ordnas.

Trött på att det bara pratas *om* oss, men aldrig med oss?

Bli hjärnan eller vår röst utåt!

Gå med i vår ReferensGrupp eller Media Crew. Planera, forma workshops och kampanjfilmer. Ta ansvar, bygg ditt CV och få betalt för ditt engagemang.

Gör kommunikationen igenkännbar

För att unga ska hitta in behöver informationen både synas och gå att känna igen. Deltagarna lyfte återkommande påminnelser, en tydlig grafisk identitet, video, stories och reels, tydliga rubriker och information på platser där unga faktiskt rör sig. Samtidigt kan för mycket information göra att budskapet försvinner.

Metodinsikt: Låg tröskel betyder att unga kan hitta en roll som passar deras intresse, erfarenhet och önskade ansvarsnivå.

Gör intresseenkäten till en öppen dörr

Från projektet: Enkäten som möjlighet och fallgrop

Intresseenkäten gjorde intresset mer konkret genom att fråga vad unga ville göra, inte bara om de ville vara med. Unga kunde välja om de ville filma, leda, planera eller endast delta på aktiviteter. Redan i enkäten behöver det därför framgå:

- Att svaret kan leda till fortsatt kontakt.
- Vem som kommer att höra av sig.
- Ungefär när kontakten sker.
- Hur kontakten sker.
- Vilka roller och aktiviteter som kan bli aktuella.

Håll projektbeskrivningen kort och beskriv nästa steg tydligt. En lång text hjälper inte om den unga fortfarande inte förstår vad som händer efter att enkäten har skickats in.

Digitalt intresse blir inte automatiskt deltagande

I projektet fungerade WhatsApp bäst för kort information, direktkontakt och påminnelser. Alla deltagare inom projektet var mer bekväma med WhatsApp än mejl men ett tidigt telefonsamtal eller fysiskt möte ger en värdefull möjlighet att svara på frågor och lära känna personen. Samtalet hjälper båda parter att hitta ett första steg som är tydligt, intressant och möjligt.

Efter en intresseanmälan ska kontaktpersonen:

1. Presentera sig själv och sin roll.
2. Fråga vad personen redan har fått veta.
3. Förklara verksamheten och möjligheten muntligt.
4. Fråga vad personen är intresserad av.
5. Beskriva möjliga uppgifter och förväntningar.
6. Undersöka vilken tid och vilket stöd som behövs.
7. Komma överens om nästa kontakt eller aktivitet.

Ett fysiskt möte kan vara särskilt värdefullt när:

- Uppdraget behöver visas eller förklaras praktiskt.
- Personen har flera frågor.
- Språk eller projektspråk skapar hinder.
- Personen ska ta ett större ansvar.
- Relation och tillit behöver byggas.
- Utrustning eller digitala system behöver gås igenom.

Metodinsikt: Ett digitalt svar visar intresse. Samtalet skapar förståelse och gör nästa steg möjligt.

”Problemet är inte oengagerade unga, utan bristen på folk som vågar ge unga styret till att skapa projekt.”

Deltagare i referensgruppen

Fall 1: En enkät blev början på något större

En deltagare kom först i kontakt med projektet genom ett panelsamtal. Hen var bjuden till samtalet av en ungdom och satt i publiken. Efteråt fick hon en enkät via mejl, men förstod inte att svaret kunde leda till fortsatt engagemang. Därför blev hon överraskad när hon senare blev erbjuden att gå med i referensgruppen. I referensgruppen fick hon vara med och skapa aktiviteter, utveckla idéer och fatta beslut tillsammans med andra unga. Inför Järvas Reality Check var gruppen bland annat med och utvecklade upplägget och tog ansvar för konkreta delar av genomförandet. Senare fick hon också rollen som moderator. Inför uppdraget var hon nervös, men fick stöd genom möten och samtal med projektets vuxna och andra deltagare.

I efterhand beskriver hon att projektet fått henne att inse att hon kan ta plats i samhället och politiken och att hennes perspektiv behövs. Samtidigt blev hennes första väg in en viktig lärdom för projektet: om en enkät kan öppna dörren till verkligt ansvar behöver det framgå redan från början.

Vägen genom projektet:

Panelsamtal → Enkät → Referensgrupp → Medskapande → Moderator → Större tilltro till den egna rösten

Varje aktivitet ska visa möjliga vägar vidare

Paneler, workshoppar och andra aktiviteter fungerade både som platser för deltagande och som möjliga vägar till fortsatt engagemang. Planera därför redan före aktiviteten vilka olika möjligheter som kan erbjudas efteråt.

Det kan handla om att:

- delta i en ny aktivitet
- fördjupa sig i en fråga
- bidra med en avgränsad uppgift
- filma, intervjua eller dokumentera
- gå med i en referensgrupp
- planera en workshop eller ett panelsamtal
- utbilda sig till cirkelledare
- ansluta till en studiecirkel, medlemsförening eller ett lokalt initiativ

Beskriv flera alternativ så att personen kan välja mellan att fortsätta delta, skapa, påverka eller ta ansvar. Tydliggör också vem som tar nästa kontakt och när den sker.

Sex principer för rekrytering

- (Om möjligt) Börja där unga redan finns och där det finns relationer.
- Låt samverkanspartnern öppna dörren och låt verksamheten själv förklara möjligheten för den unga.
- Beskriv konkreta uppgifter, förväntningar, tidsåtgång och stöd.
- Fråga vad personen vill förstå, skapa, påverka eller leda.
- Följ upp digitalt intresse med ett telefonsamtal eller ett fysiskt möte.
- Visa flera möjliga vägar vidare.

Metodinsikt: Ett digitalt svar visar intresse. Samtalet skapar förståelse och gör nästa steg möjligt.

Kapitel 2: Referensgruppen som medskapande motor

"Vi fick ett stort ansvar, fick använda mycket av vår kreativitet och våra egna idéer."
Deltagare i referensgruppen

Ett projekt blir inte ungdomsstyrt bara för att unga deltar eller för att det finns en referensgrupp med unga. Om vuxna redan har fattat de viktigaste besluten räcker det inte att be om synpunkter, samla återkoppling eller ge gruppen några mindre uppgifter.

För att referensgruppen ska bli en medskapande motor behöver unga komma in innan innehåll och arbetssätt är färdigformade. Gruppen behöver få vara med och formulera frågor, utveckla aktiviteter, pröva roller, fatta beslut inom tydliga ramar och följa vad som händer med de egna inspelen. När ansvaret växer tillsammans med stöd och återkoppling kan gruppen gå från att vara rådgivande till att bli en verklig medskapare av projektet. Referensgruppen ska alltså inte bara följa projektet. Den ska vara med och forma det.

Snabbguide
Använd när: ni vill att unga ska vara med och forma en verksamhet, aktivitet eller ett projekt innan de viktigaste besluten har fattats.
Planera minst för: tydligt mandat, konkreta uppgifter, stöd mellan möten och återkoppling.
Första möjliga steg: välj en verklig fråga eller aktivitet som gruppen får forma.
Undvik: att bjuda in unga först när innehållet och upplägget redan är färdigt och undvik att endast be dem lämna synpunkter på befintligt material.
Fördjupning: bilaga 6 hjälper er att planera ansvar, stöd och nästa steg.

Från rådgivning till medskapande

Det kändes bra att vara med i referensgruppen då jag upplevde det som att vi alla fick en röst att bestämma, tycka och tänka som vi ville. Vi fick ett stort ansvar, fick använda mycket av vår kreativitet och våra egna idéer. Det kändes som jag fick påverka en stor del av arbetet.
Deltagare i referensgruppen

Från projektet: Referensgruppens påverkan

Referensgruppen arbetade både med innehåll och genomförande. Deltagarna formulerade frågor till paneler, diskuterade relevanta teman, påverkade workshopformat, utvecklade idéer för publikens delaktighet och tog roller som moderatorer, intervjuare och dokumentatörer.

Inflytandet handlade både om övergripande beslut och om praktiska förslag som påverkade hur aktiviteterna genomfördes. Gruppen kunde påverka hur publiken bjöds in, hur enkäter samlades in, vilket material som gjorde projektet synligt och vad som kunde få andra unga att stanna kvar. Låt unga definiera vad de tror att andra unga behöver, vilka teman som är relevanta och vilket format som gör aktiviteten värd att delta i.

När deltagarna beskrev situationer där deras röster hade spelat roll lyfte de flera former av inflytande. Det handlade bland annat om att bestämma frågor till panelsamtal, påverka gemensamma dokument och design samt få verkliga roller i genomförandet.

En deltagare beskrev möjligheten att moderera under Järvaveckan. Inför uppdraget kände deltagaren sig osäker och nervös, men fick stöd genom möten och samtal:

”Exempelvis när jag var osäker och lite nervös över att moderera under Järvaveckan, vilket handledarna tog på allvar och faktiskt hjälpte mig att hantera genom möten och samtal! Det uppskattade jag verkligen!”

Tryggheten kom både från andra unga i liknande situationer och från vuxna som kunde ge vägledning. Samma deltagare beskrev också att erfarenheten stärkte känslan av att kunna ta plats i samhället och politiken.

Inflytande behöver inte bara handla om projektets största strategiska beslut. Det blir konkret när unga kan se hur deras idéer påverkar arbetet, får verkliga roller och får stöd att genomföra dem.

Metodinsikt: Ungdomsstyrning blir konkret när organisationen öppnar beslut, resurser och verkliga roller för unga och ger stöd att växa in i ansvaret.

Fall 2: Från första jobb till att själv forma innehållet

För en av de yngre deltagarna blev arbetet i referensgruppen också hennes första jobb. I början handlade mötena mycket om introduktion och om att lära känna projektet och varandra. Med tiden växte både tilliten i gruppen och ansvaret.

Deltagarna formulerade själva frågor till panelister, modererade panelsamtal och var med och bestämde upplägget för en workshop i Tensta. Under Järvaveckan skrev hon tillsammans med två andra unga frågor och intervjuade politiker. Hon beskriver själv hur arbetet med möten, planering och genomförande lärde henne att ta större ansvar och hålla bättre koll på sin tid.

Tryggheten i gruppen var viktig. Hon beskriver ett ”tryggt team” och hur deltagarna började lita mer på varandra efterhand. Det gjorde det lättare att uttrycka åsikter även när de tyckte olika. För henne blev känslan av att ”jag hördes” en viktig del av erfarenheten.

Vägen genom projektet:

Introduktion → Tryggare grupp → Gemensam planering → Egna frågor → Moderator och intervjuare → Större ansvar och organisatorisk kompetens

Från ömsesidig trygghet till större ansvar

Mindre uppgift → Gemensam erfarenhet → Ömsesidig trygghet → Större ansvar

I projektet blev trygghet en förutsättning för att ansvaret skulle kunna växa. Unga behövde känna sig trygga med gruppen, uppgiften och projektledningen. Samtidigt behövde organisationen lära känna deltagarna och förstå vilket stöd och ansvar som passade.

Det mindre, tydligt avgränsade ansvaret hjälpte till att bygga denna trygghet. När båda sidor hade fått erfarenhet av att arbeta tillsammans kunde unga ta större roller och få större mandat. Ett mindre och möjligt ansvar kan i sig bygga trygghet. Det betyder inte att unga först måste bevisa sig eller bli helt trygga innan de får ansvar. Iprojektet blev det tydligt att nästa, större ansvarssteg behövde vila på en relation där både deltagaren och organisationen kände sig redo.

Metodinsikt: I projektet gjorde ömsesidig trygghet det möjligt att gå från mindre uppgifter till större ansvar och mandat.

“Vi behöver stöd, men också frihet och möjlighet till egna initiativ.”

Deltagare från referensgruppen

Potentialspaning

Potentialspaning betyder att fortlöpande uppmärksamma initiativ, intressen och förmågor som unga visar i praktiken. Som ledare behöver du vara observant under hela projektet, i möten, aktiviteter, förberedelser, meddelanden och informella samtal. Uppmärksamma inte bara den som talar mest eller gärna står på scen. Ansvar och ledarskap kan också synas när någon lyssnar, skapar trygghet i gruppen, löser ett praktiskt problem, stödjer andra eller följer upp något som gruppen har bestämt.

Det kan handla om någon som:

- Tar ansvar för en uppgift.
- Hjälper en annan deltagare.
- Ställer en fråga som för arbetet vidare.
- Upptäcker ett praktiskt problem.
- Skapar struktur i gruppen.
- Bidrar till att andra känner sig välkomna.
- Tar initiativ utan att stå i centrum.
- Följer upp något som gruppen har bestämt.

Använd iakttagelsen som grund för en fråga, aldrig som ett beslut åt personen:

"Jag såg att du tog ansvar för det här. Skulle du vilja prova en större roll nästa gång?"

Individen ska alltid kunna tacka ja, tacka nej, föreslå en annan roll eller be om mer stöd.

Metodinsikt: Var uppmärksam under hela projektet på hur varje deltagare bidrar. Erbjud nya roller utifrån det du ser, utan att bestämma nästa steg åt personen.

Återkoppling gör inflytandet verkligt

Återkoppling är inte ett tillägg efter medskapandet. Den är en del av själva inflytandet.

Om unga lägger tid på att formulera frågor, utveckla idéer eller planera aktiviteter behöver de få veta:

- Vad som användes.
- Vad som ändrades.
- Vad som inte kunde genomföras.
- Varför ett beslut fattades.
- Vad som händer härnäst.
- Om det finns möjlighet att arbeta vidare med idén.

När deltagande också innebar faktiskt arbete, mötestid och ansvar uppskattades referensgruppens arvode. Det blev också ett sätt att signalera att deltagarnas tid och arbete hade ett värde.

Från projektet: Så växte ansvaret

Inför panelsamtalen utvecklade gruppen frågorna tillsammans. Frågorna prioriterades, kortades och formulerades för att fungera muntligt och passa panelsamtalets tid. Genom tydlig återkoppling om förändringarna kunde unga följa hur deras frågor utvecklades och behålla ägarskapet över innehållet. Samma princip gäller när ett förslag inte genomförs. Förklara när budget, tid, regler eller andra beslut sätter gränser, och om idén kan omarbetas eller användas senare. Verkligt mandat innebär att alla förslag får tydlig återkoppling. Återkopplingen bygger också trygghet. När deltagarna ser att organisationen lyssnar, håller sina löften och förklarar sina beslut blir det lättare att fortsätta bidra och ta större ansvar.

Metodinsikt: Var tydlig med om ett uppdrag är ideellt eller arvoderat och ta ställning till hur ungas arbete och tid värderas.

DIN RÖST SPELAR ROLL!
#UngaRöster
ABF MUCF
Detta projekt genomförs med stöd från MUCF och ABF Stockholm.
VI FINNS I JÄRVA, SKÄRHOLMEN, RÅGSVED.
#RösterFrånFörorten
ABF Finansierat av MUCF. Genomfört av ABF Stockholm.
MUCF
DIN RÖST SPELAR ROLL!
UNGA RÖSTER
#UngaRöster
GÖR DIN RÖST HÖRD. SKANNA FÖR MER INFO!
AKTIVITETEN ÄR FINANSIERAD MED STÖD FRÅN ABF STOCKHOLM & MUCF.
ABF Stockholm MUCF
JÄRVA • SKÄ
ABF Stockholm MUCF
VI FINNS I JÄRVA, SKÄRHOLMEN, RÅGSVED.
#GörDinRöstHörd
Med stöd från MUCF & ABF. ABF
UNGA RÖSTER FRÅN YTTERSTADEN
Cirkelledare Media Crew Referensgrupp Deltagare
#VäljDinPlats
MUCF & ABF Stockholm - Stöttat projekt.
MUCF & ABF Stockholm - Stöttat projekt.
DIN RÖST SPELAR ROLL!
#UngaRöster
ABF MUCF
Detta projekt genomförs med stöd från MUCF och ABF Stockholm.
UNGA RÖSTER FRÅN YTTERSTADEN
Cirkelledare Media Crew Referensgrupp Deltagare
#VäljDinPlats
MUCF & ABF Stockholm - Stöttat projekt.
MUCF & ABF Stockholm - Stöttat projekt.

Från inspel till medskapande

Referensgruppen började med att unga delade erfarenheter, frågor och idéer. Ett inspel blev verkligt inflytande först när det kopplades till något som gruppen kunde arbeta vidare med.
Det kunde till exempel gå till så här:

- Unga föreslog vilka frågor som borde tas upp i ett panelsamtal.
- Några deltagare fick i uppgift att formulera och prioritera frågorna.
- Projektledningen gav stöd med språk, tidsramar och förberedelser.
- Deltagarna tog ansvar som frågeställare eller moderatorer.
- Efter panelsamtalet följde gruppen upp vad som fungerade och vad som behövde förändras.
- Erfarenheten öppnade för större roller, exempelvis att planera en workshop eller stötta andra unga.

Det är denna rörelse som sammanfattas i kedjan:

Ungas inspel → Konkret uppgift → Stöd → Ansvar → Återkoppling → Större mandat → Medskapande

Kedjan är inte en fast trappa som alla deltagare måste följa. En person kan vilja stanna i en mindre roll, byta uppgift, göra ett uppehåll eller tacka nej till större ansvar. Medskapande betyder här att unga påverkar både innehåll och genomförande, inte att alla måste ha samma roll eller ansvarsnivå. Ett inspel blir medskapande först när det kopplas till handling, stöd, återkoppling och verkligt mandat.

Referensgrupp med verkligt mandat

- Tydliggör vad gruppen kan påverka.
- Låt unga komma in före besluten.
- Ge konkreta uppgifter och anpassat stöd.
- Avsätt tid för relationer och låt trygghet och ansvar utvecklas tillsammans.
- Uppmärksamma olika initiativ och sätt att bidra.
- Följ upp genom samtal och visa vad ungas arbete leder till, även när en idé inte används.
- Reflektera tillsammans och fira framgångar.
- Erbjud möjliga nästa ansvarssteg.

Metodinsikt: Inflytande blir verkligt när unga kan känna: det jag sa spelade roll, det jag gjorde gav resultat och jag fick stöd att ta nästa steg.

“Unga har bra idéer som t o m vuxna inte vågar säga”

Deltagare i Media Crev

“Jag vill lära ut min kunskap till den yngre generationen.”

Cirekllledare

”Jag blev överraskad när jag blev inbjuden i referensgruppen eftersom jag aldrig trodde att den enkäten jag gjorde skulle leda till detta. Men idag står jag här och har kunnat göra massa bra saker tack vare detta projekt.”

Deltagare i referensgruppen

Kapitel 3: Panelkedjan, Reality Check och workshop

”Det var första gången jag närvarade i ett politiskt samtal där unga leder samtalet.”
Publikröst, Järvas Reality Check

Varje panel byggde erfarenhet, trygghet och förmåga inför nästa ansvarssteg. Unga gick från att delta i ett tillgängligt panelsamtal till att analysera politiska svar, formulera frågor, leda ett offentligt Reality Check och senare planera och genomföra aktiviteter för andra.

I samband med lanseringen av metodboken planeras ytterligare ett steg. Några av de unga som varit med i projektet ska då medverka på scen inför representanter för civilsamhället, kommuner, beslutsfattare och kulturinstitutioner. De ska svara på frågor, utvärdera projektet och bedöma om metodboken speglar deras erfarenheter.

Snabbguide
Använd när: unga ska formulera frågor, leda samtal och granska makthavares svar.
Planera minst för: moderatorträning, stödperson, trygghetsram, publikens roll, teknik och uppföljning.
Första möjliga steg: genomför en analysworkshop där unga tränar på frågor och följdfrågor.
Undvik: att börja med en offentlig och krävande moderatorroll utan förberedelse.
Fördjupning: bilaga 1 innehåller moderatorstöd, röstkort och planeringsworkshop.

En kedja av tränings- och ansvarssteg

"Det viktigaste som jag fick med mig från projektet var ju att jag lärde mig att ta ansvar mer än jag gjorde förut. Möten, planeringen och genomförandet av de olika aktiviteterna som vi gjorde under projektets gång lärde mig hur man håller koll på sin tid."
Deltagare i referensgruppen

Panelkedjan byggde på att varje steg förberedde nästa. Kedjan visar hur ungas roller förändrades under projektet. I den första panelen deltog unga och formulerade frågor. I den andra panelen analyserade unga politiska svar och var med och formade innehållet inför Reality Check. I den tredje panelen formulerade och ledde unga samtalet med stöd från projektet. Därefter gick unga vidare till att planera och genomföra aktiviteter för andra.

I samband med lanseringen av metodboken planeras ytterligare ett steg för ett antal deltagare. Unga ska då medverka i ett offentligt panelsamtal där de bedömer projektet och metodboken och föreslår vad organisationer bör göra annorlunda eller utveckla vidare.

Kedjan ska inte förstås som att alla unga måste genomföra varje steg. Deltagarna kunde komma in vid olika tidpunkter, välja olika roller och stanna på den ansvarsnivå som passade. Men för projektet som helhet skapade stegen en tydlig progression.

Metodinsikt: Panelkedjan gav unga möjlighet att stegvis träna inför mer krävande roller.

Steg	Ungas huvudsakliga roll
Panel 1: Unga tar ordet	Delta och formulera frågor
Panel 2: Försnacket	Analysera svar och forma innehåll
Panel 3: Reality Check	Medskapa, moderera och leda med stöd
Workshop 1 och 2	Planera, samarbeta och genomföra

Panel 1: Unga tar ordet - social mötesplats och enkel ingång

"Förut visste jag inte att min röst spelade roll."
Svar från slutenkäten

Redan under projektets första aktivitet, en cirkelledarutbildning, fick unga formulera frågor som de ville ha besvarade om demokrati, politik och påverkan. Frågorna blev ett underlag för projektets första panel, Unga tar ordet - Iftar för demokrati.

Denna panel kombinerade demokratiska frågor med mat, gemenskap och möjlighet att delta på olika nivåer. Någon kunde lyssna, någon kunde delta i samtalet och någon kunde formulera en fråga eller visa intresse för fortsatt deltagande. Mat, bemötande och en välkomnande miljö gjorde det lättare att delta i ett politiskt samtal utan att redan vara van vid sådana sammanhang. Låg tröskel betydde inte låg ambitionsnivå. Det betydde att den första rollen var begriplig och möjlig. Frågorna fick vara både grundläggande och avancerade, exempelvis: "Vad är ett val? Varför röstar vi?". Ungas första roll i Panelkedjan var alltså inte bara att vara publik. De formulerade frågor, påverkade panelens innehåll och bidrog med ett underlag som kunde utvecklas i nästa steg.

Utforska politik utan partipolitisk styrning

"Kunskap om politik är första steget."
Deltagare under utvärderingsworkshop

När deltagarna utvecklade vad projektet hade betytt beskrev de att de hade lärt sig mer om politik, förstått att röstande är ett sätt att göra sin röst hörd och fått större förståelse för varför politiker och partier tycker olika. Deltagarna uppskattade möjligheten att utforska politik och val utan att projektet berättade vilket parti de skulle rösta på eller vilka åsikter de borde ha. Det partipolitiskt obundna rummet gjorde det möjligt att ställa frågor, undersöka olika ståndpunkter och utveckla egna uppfattningar.

Samtidigt blev det tydligt att partipolitisk obundenhet behöver skapas aktivt. En deltagare, som själv var van vid partipolitiska sammanhang, uppskattade att projektet samlade unga med olika erfarenheter och visade att politiskt intresse kan uttryckas på flera sätt. Medans en annan deltagare uttryckte behovet av en ännu större politisk bredd.

Lärdomen är att ett partipolitiskt obundet projekt också behöver vara uppmärksamt på vilka perspektiv som finns representerade. Bjud aktivt in unga med olika politiska uppfattningar genom hela projektet, skapa plats för flera ståndpunkter och låt samma krav på respekt, tydlighet och granskning gälla för alla.

Metodinsikt: Gör politik förståelig genom frågor som berör ungas liv och skapa utrymme att utforska politik utan krav på partipolitisk tillhörighet eller "rätt" åsikt.

Panel 2: Försnacket - analysera och medskapa

"Jag har lärt mig mer om hur politik fungerar och hur unga faktiskt kan påverka beslut. Det har också gett mig mer självförtroende att säga vad jag tycker."
Deltagare i referensgruppen

Projektets andra panelsamtal, Försnacket, blev både en analysverkstad och ett tillfälle för unga att vara med och forma panelens innehåll och genomförande. Unga formulerade frågor och följdfrågor, gav förslag på vilka slags panelister som borde bjudas in och diskuterade hur svaren kunde bli kortare och tydligare för en ung publik. Gruppen bidrog också med praktiska beslut om filmning, hur materialet skulle delas och hur publikens medverkan kunde organiseras.

I denna panel gick unga från att förbereda panelfrågor till att påverka hur panelen skulle fungera. Försnacket blev samtidigt en förberedelse inför Reality Check. Genom att analysera svar, formulera följdfrågor och utveckla sätt att kräva klarspråk byggde gruppen både innehållet och den kompetens som behövdes för nästa ansvarssteg.

Metodinsikt: Medskapande handlar inte bara om att påverka ämnet. Unga kan också forma rollerna, genomförandet, kommunikationen och publikens möjligheter att delta.

MIK i praktiken: att granska politiskt språk

I projektet blev medie- och informationskunnighet (MIK) inte ett separat utbildningsspår för alla deltagare. Istället vävdes det in i moment där unga behövde förstå, granska eller själva skapa information.
Inom Försnacket fick unga träna på att lyssna på politiska svar och fråga: Vad betyder svaret? Svarade personen faktiskt på frågan? Är språket begripligt? Finns det konkreta exempel? Är det fakta, en åsikt eller ett löfte?

Samma förhållningssätt följde med till nästa panel, Reality Check. Moderatorernas uppgift var inte att avgöra om ett politiskt svar var sant eller falskt, utan att kunna be om klarspråk, exempel, källor och förtydliganden. Publikens röda och gröna kort bedömde i första hand om svaren var tydliga och logiska.

En deltagare beskrev hur arbetet hade ökat uppmärksamheten på både politiskt språk och information i sociala medier:

"Att verkligen lyssna på exakt vad politiker menar och hur de presenterar det. Vad blir effekten av det som sägs och vad är egentligen syftet med att framställa sin åsikt på det sättet? I sociala medier presenteras fakta och åsikter så likt att det oftast blir svårt att förstå vad som är vad. Dessutom är klippen korta och till för att väcka känslor och vår uppmärksamhet. Med andra ord får man oftast inte hela perspektivet av ämnet. Därmed kan man inte alltid lita på det som sprids eller sägs på sociala medier, trots att det är från ett officiellt konto."

När unga granskar ett politiskt budskap kan de fråga:

- Vem är avsändaren?
- Vad vill avsändaren att vi ska tänka eller göra?
- Är detta fakta, åsikt eller ett löfte?
- Finns det en källa eller ett konkret exempel?
- Går uppgiften att kontrollera?
- Svarar personen faktiskt på frågan?
- Vad sägs inte?

Metodinsikt: Träna MIK genom verkliga frågor och budskap. Låt unga undersöka vad som sägs, hur det sägs och vad som lämnas osagt.

Järvas Reality Check

Dags för unga att döma och politiker att sluta gömma.

Panel 3: Reality Check - Leda med stöd

"Det var första gången jag närvarade i ett politiskt samtal där unga leder samtalet."
Publikröst, Järvas Reality Check

Reality Check hölls under Järvaveckan och var ett av projektets viktigaste gemensamma genomföranden. Här möttes flera delar av arbetet:

- Referensgruppens frågor och erfarenheter.
- Träningen från Försnacket.
- Unga moderatorers förberedelser.
- Publikens aktiva roll.
- Dokumentation av Media Crew.
- Projektledningens stöd och trygghetsansvar.
- Samverkan kring lokal, gäster, teknik och genomförande.

Reality Check var därför inte bara ett panelsamtal. Det var tillfället då unga fick använda det som byggts upp under projektet för att leda och granska ett offentligt demokratiskt samtal. Reality Check var ett ungdomslett panelsamtal där unga formulerade frågor, ledde samtalet och följde upp när svaren blev otydliga. Publiken deltog genom att bedöma svarens begriplighet, medan organisationen ansvarade för förberedelser, trygghet och stöd från sidan. Även platsens utformning användes för att synliggöra den förändrade ansvarsfördelningen.

Inspiration från tidigare koncept

Reality Check utvecklades med inspiration från Barndomstolen, ett koncept från barn- och ungdomsorganisationen Unga Örnar där barn och unga ställer frågor till makthavare och diskuterar barns rättigheter. Inspirationen från konceptet utvecklades till ett eget format utifrån projektets deltagare, mål och sammanhang.

Moderatorerna hade mandat att följa upp

"En speciell sak för mig var ju när jag fick intervjua politikerna på Järvaveckan, då det var jag och mina två kollegor som skrev frågorna och jag tycker att vi lyckades väldigt bra!"
Deltagare i referensgruppen

Moderatorerna hade mandat att följa upp svaren och be panelisterna att:

- Använda ett enklare språk.
- Ge ett konkret exempel.
- Återgå till en fråga som inte hade besvarats.
- Sammanfatta ett långt svar.
- Förklara om något var fakta, en åsikt eller ett politiskt löfte.
- Säga när något skulle genomföras och vem som ansvarade.

Moderatorerna kunde också använda publikens reaktion som grund för en följdfråga. Mandatet behövde vara tydligt både för moderatorerna och paneldeltagarna. Annars fanns en risk att moderatorrollen blev symbolisk och att de vuxna gästerna fortsatte styra samtalets riktning.
Stödpersonerna förberedde moderatorerna och fanns tillgängliga från sidan, men skulle inte ta över deras uppgift. Organisationen höll trygghetsramen så att unga kunde använda sitt mandat utan att själva behöva hantera hot, personangrepp eller andra övertramp. Stödpersonerna ingrep när moderatorerna bad om hjälp eller när organisationen behövde ta ansvar för tryggheten.

Metodinsikt: Ett verkligt mandat ger unga möjlighet att ställa följdfrågor, kräva klarspråk och påverka samtalets riktning. Organisationen ansvarar samtidigt för tryggheten runt samtalet.

FAKTA
VERKL-
IGHET

Publiken granskade svarens begriplighet

Röda och gröna kort gav publiken en aktiv roll:

- Grönt kort: Svaret var tydligt och gick att förstå.
- Rött kort: Svaret var otydligt, undvikande eller för abstrakt.

Korten användes för att bedöma om panelisten hade gett ett svar som alla förstår och inte vilket svar publiken föredrog.

När många visade rött kunde moderatorn stanna kvar i frågan: ”Publiken verkar vilja ha ett tydligare svar. Kan du försöka igen?”

Behovet av en följdfråga blev därmed inte bara moderatorns bedömning. Publiken kunde gemensamt visa att svaret behövde förklaras bättre. Röstkorten gjorde det också möjligt att delta utan att själv tala inför hela rummet.

Fråga → Svar → Publikens bedömning → Förtydligande eller nästa fråga

Platsen förstärkte maktförskjutningen

Mat, musik, bemötande, publikvärdar och möblering påverkade hur deltagarna kom in i samtalet och om de ville stanna kvar.

Att makthavare satt på mindre stolar medan unga ledde samtalet blev en synlig markering av den förändrade maktordningen. De vuxna gästerna avgjorde inte ensamma när en fråga var färdigbehandlad. Moderatorerna och publiken kunde visa att ett svar behövde bli tydligare.

Möbleringen skapade inte inflytandet i sig. Den fick betydelse eftersom den kombinerades med:

- Frågor formulerade av unga.
- Moderatorernas mandat att följa upp.
- Publikens möjlighet att påverka samtalet.
- Stödpersoner som bar tryggheten utan att ta över.

Reality Check blev på så sätt både en metod för att granska makthavares svar och ett praktiskt test av projektets idé om ungdomsstyrning. Reality Check visade att maktförskjutning både kan synas i rummet och märkas i ansvarsfördelningen. Unga formulerade frågor, ledde samtalet och bedömde när svar behövde förtydligas. Organisationen skapade förutsättningarna och bar tryggheten utan att ta över ledningen.

I Reality Check betonades särskilt:

- Frågor som unga själva hade varit med och formulerat.
- Publikens bedömning med röda och gröna kort.
- Fokus på om svaren var tydliga för yngre målgrupper.
- Moderatorernas mandat att kräva klarspråk.
- Kopplingen till analysen och träningen i Försnacket.
- Vägen vidare till nya ungdomsledda aktiviteter.

Metodinsikt: Maktförskjutning sker när unga får leda, fatta beslut och ta ansvar, medan vuxna backar upp utan att styra.

Roller innan samtalet

Unga:
- Ledde förberedelserna av panelsamtalet.
- Tog fram och förberedde frågor och följdfrågor.
- Dokumenterade arrangemanget och intervjuade deltagare.

Organisationen:
- Ansvarade för planering, samordning och praktiska förberedelser.
- Förberedde paneldeltagare och säkerställde ramarna för samtalet.

Roller under samtalet

Unga:
- Ledde samtalet och ställde de förberedda frågorna.
- Lyssnade på svaren och ställde följdfrågor.
- Använde publikens kort som stöd för dialogen.

Organisationen:
- Ansvarade för trygghetsramar, samtalsregler och stöd vid behov.
- Hanterade teknik, praktisk samordning och kontakt med deltagare.
- Ansvarade för samtycke, dokumentation och publicering.

Roller efter samtalet

Unga och organisationen följde gemensamt upp erfarenheterna:
- Vad fungerade?
- Vilka svar var svåra att följa upp?
- När hjälpte publikens kort moderatorerna?
- Var stödet från sidan tillräckligt?
- Vad blev oväntat?
- Vad skulle göras annorlunda nästa gång?
- Vem ville prova en annan eller större roll?

Metodinsikt: Reality Check blev möjligt genom arbetet före och efter scenen, inte bara genom det som syntes under panelsamtalet.

Steg 4: Två workshops, som nästa ansvarssteg

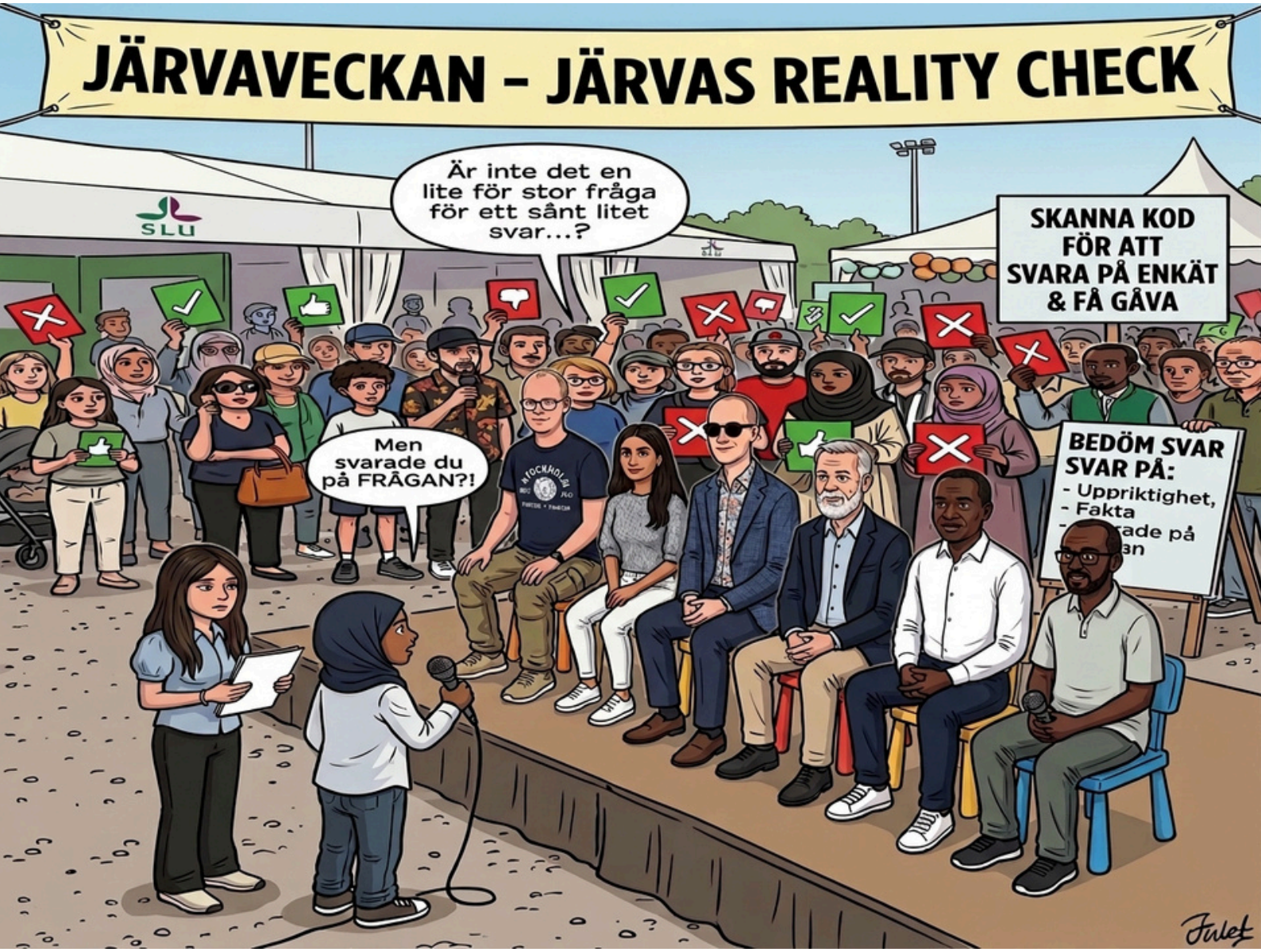
Nästa steg i panelkedjan var inte ytterligare en panel, utan två workshoppar. Dessa workshoppar utgjorde ett nytt och mer krävande ansvarssteg. Referensgruppen och andra lokala föreningar möttes först i en gemensam planeringsworkshop. Deltagarna lärde känna varandra, utvecklade idéer och valde ansvarsgrupper utifrån intresse.
Därefter fortsatte arbetet i grupper före genomförandet. Unga arbetade med:
- innehåll och teman
- tidsram och workshopens rytm
- bemötande och deltagarnas väg in
- praktiska förberedelser
- dokumentation och kommunikation
- uppgiftsfördelning
- själva genomförandet

Detta steg krävde en annan form av ansvar och självständighet än de tidigare ansvarsstegen. I de tidigare panelsamtalen fanns ett tydligt format som de arbetade från. I workshoparbetet behövde unga själva skapa en större del av strukturen, samarbeta i grupper och leda aktiviteter för andra.

Panelkedjan i praktiken

- Börja i en trygg och social miljö.
- Låt ungas erfarenheter och frågor lägga grunden.
- Träna det som kommer att krävas i nästa roll.
- Ge moderatorerna mandat att följa upp, inte bara läsa frågor.
- Ge publiken en funktion som påverkar samtalet.
- Planera stöd för moderatorer, teknik och trygghet.
- Följ upp varje steg innan ansvaret växer.
- Låt unga gå från att delta och granska till att planera och leda.
- Skapa möjlighet för unga att bedöma hur projektet beskrivs och förs vidare.

Metodinsikt: Ge inte den mest krävande rollen först. Bygg trygghet, kunskap förmåga stegvis.

WORKSHOP:

FRÅN ORTEN TILL MAKTEN

Hur går man från frustration till inflytande?

- LEDARSKAP
- REPRESENTATION
- PÅVERKAN
- ORGANISERA DIG
- FÅ POLITIKER OCH CHEFER ATT LYSSNA

13 JUNI
TORSDAG

12.00–16.00

TENSTA KONSTHALL
"KLASSRUMMET"

100% GRATIS!
FIKA, LÄSK OCH SNACKS HELA DAGEN.

ANMÄL DIG HÄR!

BEGRÄNSAT ANTAL PLATSER!

ARRANGERAS OCH FINANSIERAS AV:

2025 MED STÖD AV mucf

ABF STOCKHOLM

JÄRVA HUB

Kapitel 4: Från deltagare till ledare

”Jag fick lära mig hur det är att leda en cirkel. Jag har också förbättrat min förmåga att samarbeta och planera.”
Cirkelledare

Vägen från deltagare till ledare behöver byggas stegvis. Tydliga ramar, praktisk träning och stöd före, under och efter genomförandet hjälper unga att utveckla sitt ledarskap och successivt ta större ansvar. Stödet behöver också anpassas efter personens erfarenhet, uppgiften och vad personen själv känner sig trygg med. En deltagare sammanfattade sambandet enkelt: ”Jag tog ansvar när det var tydligt.” Tydlighet minskar alltså inte nödvändigtvis självständigheten. Den kan vara det som gör det möjligt att våga ta ansvar.

Snabbguide
Använd när: unga ska leda en studiecirkel, workshop eller återkommande grupp.
Planera minst för: en anpassad introduktion eller utbildning, ett konkret första upplägg, en stödperson, praktisk träning och uppföljning.
Första möjliga steg: låt den unga leda en avgränsad del med stöd nära till hands.
Tänk på: Gå igenom materialet tillsammans och ge ledaren ett konkret första upplägg att utgå från.
Fördjupning: bilaga 2 innehåller lathund, samtalsfraser och studiecirkelupplägg.

Anpassa utbildningen till unga förstagångsledare

Cirkelledarutbildningen behöver utgå från att deltagarna förbereder sig för sitt första verkliga ledaruppdrag. I projektet blev det tydligt att utbildningen behövde ge mer än allmän kunskap om folkbildning och studiecirklar. Deltagarna behövde förstå vad de konkret skulle göra under sin första träff och få möjlighet att prova ledarrollen.

Utbildningen behöver därför ge en tydlig introduktion till uppdraget och låta deltagarna öva på centrala delar, till exempel att inleda en träff, presentera en aktivitet, ställa frågor, fördela ordet och avsluta samtalet. Innehållet behöver anpassas efter deltagarnas erfarenheter och det uppdrag som väntar efter utbildningen.

I cirkelledarutbildningen ingick också grundläggande arbete med källkritik och hur samhällsfrågor kan diskuteras utan att ledaren behöver leverera färdiga svar. Unga ledare behövde kunna hjälpa gruppen att skilja mellan fakta, egna erfarenheter och åsikter, ställa följdfrågor och undersöka information tillsammans.

Utbildningen, det första uppdraget och stödet under genomförandet behöver planeras som en sammanhängande process:

Utbildning → Konkret första uppdrag → Praktisk förberedelse → Genomförande med stöd → Uppföljning

Gör det första uppdraget konkret

”Att få veta mer om hur man leder en studiecirkel och vad man ska lära ut, eftersom ’vad man vill’ var lite för brett.”
Deltagare efter projektets första cirkelledarutbildning

Ett tydligt första uppdrag ger den unga ledaren en konkret utgångspunkt. Ett helt öppet uppdrag kan upplevas som svårt när personen leder för första gången. Ge därför ett enkelt upplägg som ledaren kan pröva och sedan utveckla tillsammans med gruppen. Den unga ledaren behöver inte ett färdigt facit, men en konkret utgångspunkt.

Ett tryggt första upplägg innehåller:

- Tydligt syfte och en enkel incheckning.
- Några samtalsfrågor eller en praktisk aktivitet.
- Ett tydligt avslut och nästa steg för gruppen.

Metodinsikt: Koppla utbildningen till ett verkligt första uppdrag med en tydlig ram, praktisk förberedelse och stöd i genomförandet.

Avkoda språket och anpassa stödet

Organisationsjargon som arbetsplan, rapportering och pedagogiskt upplägg skapar onödiga trösklar. Förklara istället konkret vad uppdraget innebär, hur mycket tid det tar, vilka verktyg som finns och vem man frågar om hjälp.

Likvärdigt stöd innebär inte att alla får exakt samma sak, utan att stödet anpassas efter varje individs förutsättningar och tidigare erfarenheter. Skillnaderna kan handla om digital vana, muntlig och skriftlig kommunikation, tidigare erfarenheter, trygghet i gruppen och hur personen lär sig bäst. En person vill läsa instruktionen själv, medan en annan behöver få den förklarad muntligt, se ett exempel eller prova praktiskt.

Ställ klargörande frågor inför förberedelsen:

- Vad känns tydligt, och vad känns nytt eller svårt?
- Hur vill du förbereda dig (läsa, prata, se exempel eller prova)?
- Vilka delar vill du leda själv och var vill du att stödpersonen kliver in?

Metodinsikt: En mall blir ett stöd när den förklaras, prövas och anpassas till uppgiften. Organisationen behöver bära administration som inte kräver den unga ledarens ansvar.

Stödpersonen: Nära till hands utan att ta över

Stödpersonen ska bidra till att den unga ledaren lyckas utan att ta över rollen eller utrymmet i rummet.

- Före träffen: Gå igenom syfte, tidsplan, praktiska detaljer och registrering. Bestäm vad ledaren gör själv och kom överens om en diskret signal om hjälp behövs.
- Under träffen: Finns i rummet för trygghet, teknik och praktisk avlastning. Svara inte på frågor riktade till ledaren. Om du måste ingripa, lämna snabbt tillbaka ordet och ansvaret till den unga ledaren.
- Efter träffen: Följ upp med fokus på utveckling: Vad fungerade bra? Vad var svårt? Vad ändrar vi till nästa gång?

Stödpersonen ska vara nära nog för att skapa trygghet, men tillräckligt långt tillbaka för att den unga ska behålla ledarskapet.

“Förut visste jag inte att min röst spelade roll.”

Praktisk träning: Att hålla rummet

Att leda handlar både om att följa ett upplägg och att kunna hålla ihop gruppen. Det kräver mod, metoder och praktisk träning. Ge därför den unga ledaren möjlighet att öva på vanliga situationer före den första träffen.

Använd korta rollspel eller samtalsövningar där den unga ledaren får prova att:

- Bjuda in gruppen när det blir tyst
- Fördela ordet så att fler får möjlighet att delta
- Respektfullt hjälpa någon att avsluta eller sammanfatta ett långt inlägg
- Bjuda in deltagare som ännu inte har sagt något
- Föra tillbaka samtalet till ämnet
- Pausa ett samtal som börjar bli otryggt
- Be stödpersonen om hjälp

Låt den unga ledaren prova flera sätt att agera och prata efter varje övning om vad som fungerade. Upprepa gärna övningarna med olika roller och situationer.

Fall 3: Från utbildning till att leda andra

En ung deltagare tog rollen som cirkelledare och valde tillsammans med vänner att genomföra en matlagningscirkel. Det innebar att gå från att börja som deltagare till att planera och bära ansvar för en aktivitet för andra. Hon beskriver att hon genom cirkeln lärde sig mer om hur det är att leda en grupp och samtidigt utvecklade sin förmåga att samarbeta och planera. Hon uppgav att hon hade fått mycket ansvar. Det som framför allt gjorde rollen trygg var att hon inte behövde bära den ensam eftersom andra unga ledare genomförde cirkeln tillsammans med henne. Erfarenheten visar också vad ungt ledarskap kan innebära i praktiken. För henne handlade det inte bara om att genomföra en aktivitet, utan om att lyssna på andra, vara engagerad och skapa något som deltagarna själva tycker är roligt och meningsfullt.

Vägen genom projektet:

Cirkelledarutbildning → Gemensam planering → Egen aktivitet → Ansvar för gruppen → Erfarenhet av ledarskap och samarbete

Ge feedback som hjälper personen vidare

Unga efterfrågade ärlig och konkret feedback både från projektledare och andra deltagare. Deltagarna lyfte också betydelsen av att få höra vad som fungerade. Bra återkoppling kunde ge ”motivation – hype”. Fråga efter genomförandet: Vad fungerade? Vad vill du göra annorlunda nästa gång? Vad gjorde du som du ska fortsätta med?

Kapitlets arbetssätt kan sammanfattas så här:

Intresse → Anpassad utbildning → Tydligt första uppdrag → Praktisk träning och stöd → Första träff → Uppföljning → Tryggare ledarskap

Metodinsikt: Ledarskap utvecklas genom anpassad träning, praktisk erfarenhet och gemensam uppföljning. Backa inte bort. Backa upp.

WORKSHOP:

SNACKA SNYGGT & TA PLATS

Vill du bli säkrare när du pratar inför andra?

I workshopen får du träna på:

- RETORIK
- KROPPSSPRÅK
- SJÄLVFÖRTROENDE
- HANTERA NERVOSITET
- FÅ MÄNNISKOR ATT LYSSNA

13 JUNI
TORSDAG

12.00–16.00

TENSTA KONSTHALL
"KLASSRUMMET"

100% GRATIS FÖR UNGA 13–25 ÅR!

ANMÄL DIG HÄR! →

BEGRÄNSAT ANTAL PLATSER!

Kapitel 5: Media Crew

Media Crew gör kommunikation till en metod för berättarmakt. Unga ska inte bara synas i materialet. De ska påverka vad som berättas, hur det berättas och vilka andra unga som känner igen sig.

Snabbguide
Använd när: unga ska skapa, dokumentera och påverka hur verksamheten berättas.
Planera minst för: tydligt syfte, rimligt uppdrag, utrustning, feedback och publiceringsansvar.
Första möjliga steg: en kort intervju, några bilder eller ett avgränsat dokumentationsuppdrag.
Tänk på: otydliga villkor, för stora första uppdrag och publicering utan samtycke.
Fördjupning: bilaga 3 innehåller bland annat en uppdragsbeskrivning för kampanjvideoproduktion,

Börja med intresse: Olika sätt att bidra

Media Crew består av olika typer av kreatörer. Någon kunde vilja synas framför kameran, någon klippa i CapCut, någon formulera frågor och någon använda projektet för att bygga portfolio. Genom att dela upp arbetet kunde fler bidra utan att behöva behärska hela produktionen.

Fråga vem som vill testa att fota, intervjua, vlogga, dokumentera eller skapa innehåll. Ett begripligt första uppdrag kan vara en kort intervju, några bilder eller dokumentation av ett event.

Genom att dela upp arbetet kan fler bidra utifrån sina förutsättningar utan att behöva behärska hela produktionen:

- Framför kameran: Leda intervjuer, ställa frågor eller vlogga.
- Bakom kameran: Fota, filma eller ansvara för ljus och ljud.
- Efterarbetet: Klippa i CapCut, välja musik eller skriva undertexter.
- Strategi & Portfolio: Formulera idéer, planera innehåll eller bygga sin egen portfolio.

Metodinsikt: Ett tydligt och avgränsat första uppdrag gör det tryggt att gå från nyfikenhet till skapande.

Att skapa information innebär också ansvar

När unga själva skapar innehåll blir källkritik också en fråga om avsändarskap. I Media Crew fick deltagarna påverka idé, vinkel, ton, format och intervjufrågor. Samtidigt behövde organisationen bära ansvaret för faktakoll, samtycke, politisk neutralitet och slutgodkännande före publicering.
Materialet skulle inte marknadsföra partier eller kandidater, sprida obekräftade uppgifter eller använda hatfullt innehåll. På så sätt blev arbetet inte bara träning i att producera media, utan också i att fundera över vad man själv säger, vilken påverkan innehållet kan få och vilket ansvar som följer med att publicera.

“Det var jättekul att ta ansvar och det kändes nästan som ett riktigt jobb.”

13-årig Cirkelledare

Unga äger uttrycket, organisationen bär publiceringen

Tydliga villkor är en del av tryggheten

Deltagarna behövde veta vad som var arvoderat, vad som gjordes på egen tid, vilken utrustning som kunde lånas och vem som gav feedback. Förväntningarna behövde stå i proportion till den tid, teknik och handledning som projektet faktiskt kunde erbjuda.

De demokratiska ramarna var också tydliga: sakfrågor och deltagande kunde lyftas, men materialet skulle inte marknadsföra partier eller kandidater, innehålla hat eller sprida obekräftade uppgifter.

Ansvarsfördelning i Media Crew:

- Vad unga äger: Idé, ton, vinkel, visuellt format och intervjufrågor.
- Vad organisationen bär: Samtyckeshantering, faktakoll, politisk neutralitet, kanalval och slutgodkännande.

Från idé till kampanj

I Media Crew fick deltagarna ett konkret syfte och tydliga ramar, men frihet att själva välja idé, berättargrepp och uttryck. Kampanjvideorna skulle bland annat väcka engagemang, stärka deltagande och lyfta ungas egna perspektiv. Innan produktionen började stämdes idén av genom en kort plan, och färdigt material gick igenom en slutkontroll före publicering.

Så byggs kampanjen steg för steg:

- **Mål:** Vad vill vi att innehållet ska bidra till?
- **Målgrupp:** Vilka vill vi nå?
- **Budskap:** Vad vill vi att målgruppen ska förstå, känna igen sig i eller vilja göra?
- **Plan:** Vad är idén, vad ska hända i innehållet, när ska det göras och vilket stöd behövs?
- **Produktion:** Skapa inom tydliga ramar för tid, format, fakta och politisk neutralitet.
- **Publicering och spridning:** Gör slutkontroll, publicera i relevanta kanaler och använd deltagarnas egna nätverk för att sprida innehållet. Faktakoll och partipolitisk obundenhet var tydliga ramar för all publicering.
- **Uppföljning:** Undersök vad som hände efter publiceringen. Nåddes den tänkta målgruppen? Vilka reaktioner eller samtal skapade innehållet?
- **Lärdom:** Reflektera tillsammans: Vad fungerade? Vad nådde fram? Vad skulle vi göra annorlunda nästa gång?

Mål → Målgrupp → Budskap → Plan → Produktion → Publicering och spridning → Uppföljning → Lärdom

Metodinsikt: Publicering behöver inte vara slutpunkten. När unga också får vara med och följa upp och tolka resultatet kan kampanjen bli en hel lärandecykel – från idé och handling till reflektion och nästa försök.

Ett verkligt uppdrag, men lagom stort

Från projektet: Kampanjvideouppdraget

Deras första skarpa uppdrag:
När projektet arrangerade sitt andra panelsamtal (Försnacket) delades dokumentationen upp inom Media Crew: två filmade, två intervjuade, en tog foton och en samlade citat. Uppdraget var skarpt och på riktigt, men tryggt avgränsat.

Gruppen fick ett konkret uppdrag att skapa korta kampanjvideor som lyfte ungas röster och engagemang. Videorna fick tydliga tidsramar och deltagarna kunde välja egna teman som valdeltagande, representation, källkritik eller vägen från frustration till handling.

Före filmning skickade varje deltagare en kort plan (1–2 meningar): Vad är idén? Vad ska hända? När filmas det och vilket stöd behövs? Den tidiga avstämningen minskade risken att någon lade mycket tid på material som sedan inte kunde publiceras.

Media Crew i praktiken

- **Rekrytera** genom konkreta kreativa intressen framför erfarenhet.
- **Ge ett verkligt** men avgränsat första uppdrag.
- **Var tydlig** med tid, arvode, utrustning och förväntningar.
- **Låt unga äga** uttrycket, tonen och idén.
- **Låt organisationen bära** det juridiska och publicistiska ansvaret.
- **Koppla alltid** materialet till en väg vidare för skaparna.

Metodinsikt: Ge unga ägarskap över berättelsen. Tydliga tidsramar och korta avstämningar ger kreativ frihet utan att skapa stress.

Kapitlets arbetssätt kan sammanfattas:

Intresse → Idé → Avgränsat uppdrag → Stöd → Produktion → Publicering → Spridning

Ge unga ägarskap över berättelsen.

Kapitel 6: Det osynliga arbetet

”Jag tog ansvar när det var tydligt.”
Deltagare under utvärderingsworkshop

Det osynliga arbetet är stödstrukturen som håller ihop vägen mellan intresse, relation, uppgift och nästa ansvarssteg. Det syns inte alltid i aktiviteten, men avgör om unga kan komma, förstå, bidra och fortsätta.

Snabbguide
Använd när: ni planerar stödstrukturen runt alla ungdomstyrda aktiviteter.
Planera minst för: kontaktväg, mottagande, påminnelser, stödperson, trygghet, resurser och återkoppling.
Första möjliga steg: bestäm vem som följer upp varje deltagare och när det sker.
Undvik: att lägga ansvar på unga utan tid, budget eller organisatoriskt stöd.
Fördjupning: bilaga 4 innehåller kommunikationsstruktur och påminnelsemodell.

Kommunikation – rätt verktyg, tydlig struktur

WhatsApp fungerade för direktkontakt, påminnelser och korta avstämningar. För vissa digitala möten fungerade WhatsApp-videosamtal bättre än Teams eller Zoom eftersom deltagarna redan hade appen och telefonen ringde när mötet började.

Fysiska möten kan vara viktiga för relation, gemensamt ansvar och situationer som behöver redas ut, medan digitala möten kan göra deltagandet enklare när ett fysiskt möte inte tillför något särskilt. Välj form efter uppgift, person och grupp – inte efter en generell regel.

Samtidigt kunde WhatsApp skapa förvirring när information spreds över för många grupper eller när viktiga instruktioner blandades med andra meddelanden. Deltagarna efterfrågade färre och tydligare kommunikationsvägar och en enkel plats där aktuella instruktioner gick att hitta. En deltagare formulerade behovet konkret:

”Skapa en ny chatt där det bara står enkla instruktioner istället för att vi ska gå in i olika chattar och leta.” Det avgörande var alltså inte enbart vilken kanal som användes, utan hur informationen organiserades i kanalen.

Utgå från att olika kanaler behövs. Fråga gruppen vad de använder och kontrollera att tekniken är begriplig och ändamålsenlig.

Metodinsikt: Använd en kanal som unga faktiskt använder – men gör det tydligt var beslut, instruktioner och senaste versionen av ett dokument finns.

“Jag vill verkligen att personerna som deltar ska kunna dela sina erfarenheter och känna en tillit så att vi alla kan lära oss av varandra”

Deltagare i Cirkelledarutbildning

Anpassa informationen efter personen

”Short attention span ≠ dumma/ignoranta.”
Deltagare under utvärderingsworkshop

När deltagarna utvecklade resonemanget beskrev de en vardag där unga möter stora mängder information genom skola, samtal, sociala medier och andra delar av internet. Behovet av kort och tydlig kommunikation ska därför inte tolkas som att unga kan eller förstår mindre. Informationen konkurrerar helt enkelt med mycket annat om uppmärksamheten.

I projektet blev det tydligt att flera unga föredrog korta och konkreta meddelanden. Även texter som redan hade förenklats kunde upplevas som för långa. Informationen behövde ibland kortas ytterligare och delas upp i flera meddelanden.

Samtidigt har deltagare olika behov. Skillnaderna kan handla om läsvana, digital erfarenhet, tidigare kunskap, koncentration och hur personen föredrar att ta emot och bearbeta information. Anpassa därför både kontaktformen, mängden information, språket och tempot.

Börja med det personen behöver veta eller göra just nu:

- Vad gäller det?
- Vad behöver du göra?
- När behöver det göras?
- Vem kan hjälpa?
- Vad händer därefter?

Skicka gärna en tydlig fråga eller uppgift åt gången och följ upp hur informationen har uppfattats. Erbjud ett telefonsamtal eller ett fysiskt möte när verksamheten, rollen eller villkoren behöver förklaras mer. Kort information ska fortfarande innehålla det som personen behöver för att kunna ta ställning och agera. Ansvar, tidsåtgång, stöd, eventuell ersättning och andra viktiga villkor behöver vara tydliga. Informationen kan däremot delas upp och ges i den ordning som personen behöver den.

Metodinsikt: Anpassa inte bara kontaktvägen. Anpassa också mängden information, språket och tempot. Behovet av korta budskap betyder inte lägre förmåga.

Från projektet: När uppdragsbeskrivningen blev för lång

Några inom Media Crew upplevde det längre dokumentet om kampanjvideouppdraget som svårt att ta till sig. Samma innehåll delades därför upp i korta WhatsApp-meddelanden.

Informationen delades upp i tre steg:

1. Uppdragets mål och ramar.
2. Möjliga teman och regler för innehållet.
3. En kort arbetsplan med frågor, stöd och sista svarsdag.

Lärdomen var inte att viktiga villkor skulle tas bort. Uppdragets syfte, ansvar, tidsram, stöd och villkor behövde fortfarande vara tydliga. Det var formen, mängden information och ordningen som behövde anpassas.

Metodinsikt: Dela upp informationen, kontrollera att den har förståtts och erbjud muntlig förklaring vid behov.

Påminnelser och tydlighet är ansvarsstöd

Använd denna korta uppdragsmodell varje gång du tilldelar eller kommunicerar en uppgift till en deltagare eller ledare. Varje uppgift bör svara på sex frågor:

- Vad ska göras?
- När ska det vara klart?
- Var ska det göras?
- Varför spelar uppgiften roll?
- Vem är ansvarig?
- Vem hjälper till?

Påminn gärna både i förväg och samma dag, särskilt inför scenroller, möten och deadlines. Påminnelsen ska vara konkret och vänlig, inte skuldbeläggande.
En påminnelse kan betyda: vi väntar på dig och din uppgift spelar roll. Märk meddelanden med INFO, FRÅGA, ACTION, BESLUT och IDÉ så att deltagarna snabbt ser vad som kräver handling. Exempel finns i bilaga 4.

Relation byggs också i det praktiska

”Bästa var maten och att alla lyssnade på varandra.”
Deltagarröst från planeringsworkshop

Fika, ett varmt mottagande och tid för informella samtal gör det lättare att stanna, fråga och ta ansvar. Trygghet byggs både genom gemensamma regler och genom hur rummet känns.

Börja första träffen eller mötet med att skapa gemensamma spelregler. Gruppen kan till exempel bestämma att alla lyssnar klart, kritiserar idéer istället för personer och ser till att fler får komma till tals. När gruppen själv formulerar reglerna blir det lättare att påminna om dem om samtalet senare blir otryggt.

Trygghet gör deltagande och ansvar möjligt

”Trygghet är allt. Sätt gränser, de vuxna i rummet måste se till att alla får höras…”
Deltagare i referensgruppen

I projektet var trygghet en förutsättning för att unga skulle kunna uttrycka åsikter, ställa kritiska frågor, ta ansvar och delta i samtal där andra inte höll med. Trygghet betyder inte att alla behöver tycka lika. Det betyder att gruppen har gemensamma ramar som gör det möjligt att ha olika åsikter utan att samtalet blir hotfullt eller kränkande.

Skapa ramarna tillsammans med gruppen. Fråga exempelvis:

- Vad behöver vi för att kunna säga vad vi tycker?
- Hur ser vi till att fler får komma till tals?
- Vad gör vi om någon blir avbruten eller angripen?
- Hur kan en deltagare be om hjälp eller ta en paus?
- Vad ansvarar gruppen för och när ska en vuxen ingripa?

Organisationen behöver hålla gränser mot hat, hot och personangrepp. Unga kan äga frågorna, samtalet och innehållet, men ska inte lämnas ensamma med ansvaret för säkerhet och trygghet. Under några av referensgruppens tidiga möten uppstod situationer där samtalstonen och gruppdynamiken påverkade tryggheten i rummet. Med tiden utvecklades gruppens samspel, men erfarenheten visade att gemensamma regler behöver följas av en tydlig plan för hur organisationen agerar när gränser överskrids. Deltagarna efterfrågade också tydlighet kring vad som händer när någon uttrycker sig aggressivt eller respektlöst.

Metodinsikt: Trygghet kräver både gemensamma ramar och vuxna som agerar när ramarna bryts.

Stöd måste planeras – Vem bär vad?

Stöd måste planeras – Vem bär vad?

Unga kan bära idéer, innehåll, genomförande och ledarskap. Organisationen behöver fortfarande bära trygghet, ekonomi, lokaler, administration, samtycke, teknik, krishantering och praktisk samordning. Den ansvarsfördelningen behöver vara uttalad innan uppgiften börjar. Tekniken behöver också hålla för uppgiften. Fungerande kamera och mikrofon lyftes som en konkret förutsättning när unga förväntas filma, dokumentera eller producera innehåll.

Det osynliga arbetet är därför inte gratis eller spontant. Om metoden bygger på tät uppföljning, relationer och stödpersoner måste det finnas tid och budget för detta.

Räkna med att planen förändras

Unga kan byta roll, göra uppehåll, missa en tidsram eller återkomma senare. Skola, arbete, familj och förändrade förutsättningar påverkar deltagandet.

Viktigt att att projektarbetet är flexibelt:

- Ha fler än en möjlig roll.
- Planera med marginal.
- Gör det möjligt att pausa och återkomma.
- Anpassa uppdrag och stöd.
- Följ upp utan att skuldbelägga.
- Tolka inte automatiskt tystnad som ointresse.

Metodinsikt: Flexibilitet är inte en brist på planering, utan en förutsättning för deltagande. Metoden måste tåla ungas verklighet. Med fler sätt att bidra kan fler stanna kvar.

Metoden kräver kapacitet, inte bara engagemang

Personlig uppföljning, relationsbyggande, påminnelser, omplanering och stöd tar tid. Om arbetet inte syns i bemanning, budget och arbetsplan riskerar metoden att bli beroende av en eldsjäl. Då blir arbetssättet sårbart när projektet avslutas, arbetsbelastningen ökar eller personen slutar.

Organisationen behöver därför bestämma vem som bär samordningen, hur mycket tid uppdraget får, vem som kan avlasta och hur kunskap, kontaktvägar och relationer dokumenteras och delas. Engagemang är viktigt, men engagemang utan organisatoriska förutsättningar är inte en hållbar metod.

Praktiska kontrollfrågor:

- Vem har huvudansvar för uppföljningen?
- Finns avsatt arbetstid för personlig kontakt?
- Vem tar över om den ansvariga personen är frånvarande?
- Hur delas kunskap och kontaktvägar i organisationen?
- Finns tid för omplanering när förutsättningarna förändras?
- Hur förhindrar vi att arbetssättet blir beroende av en enda person?

Metodinsikt: Det osynliga arbetet kräver synliga resurser. När relationsbyggande skrivs in i tid och budget slutar arbetssättet att vara personberoende.

Integrationspakten
Nätverket för en inkluderande arbetsmarknad och stad
Ett nätverk som vill inspirera och engagera organisationer från samhällets alla sektorer att dra sitt strå till Stockholm!
Tatjana Alexandersson

Varje uppdrag behöver en stödperson

Varje ung person som får ett uppdrag eller en ansvarsbärande roll behöver en namngiven stödperson. Det kan vara en ungdomsledare, projektledare, cirkelledare eller någon från en samverkansorganisation. Det viktiga är att den unga vet vem den kan fråga, stämma av med och be om hjälp.

Stödet kan finnas både i relationen till en namngiven stödperson och mellan unga som delar en liknande uppgift:

”Jag kände mig trygg därför att jag hade andra med mig som var lika engagerade men också osäkra, vilket fick mig att känna mig mindre ensam. Dessutom hade vi flera projektmedlemmar/’vuxna’ som kunde vägleda oss genom projektet.”

Stödstrukturen behöver därför ge plats för både stöd mellan unga och tillgång till vuxna som kan vägleda, ta organisatoriskt ansvar och ingripa när det behövs. Stödet behöver också kunna anpassas när en ung person känner sig osäker inför en ny eller krävande uppgift. Det kan innebära extra samtal, mer praktisk förberedelse eller att stödpersonen finns närmare under det första genomförandet. Genom att fånga upp osäkerheten tidigt kan organisationen hjälpa personen att växa in i rollen.

Stödpersonen ska inte ta över uppgiften. Uppdraget är att hjälpa den unga att förstå ramarna, komma vidare när något blir svårt och följa upp hur arbetet går.

Utse en stödperson som ansvarar för:

- Referensgruppen
- Media Crew
- Moderatorer
- Nya cirkelledare

Om resurserna är begränsade kan projektledaren vara stödperson för flera roller. Men ansvaret behöver vara tydligt avsatt i arbetsplanen. Det får inte bygga på att någon försöker hinna stötta vid sidan av allt annat. Finns flera personer i organisationen eller bland samverkansparterna är det en stor fördel att fördela stödet. Tänk brett: vem har rätt erfarenhet, relation eller kunskap för just den här uppgiften?

Metodinsikt: Varje uppgift behöver en ansvarig ung person och en tydlig stödperson. Unga bär uppgiften, men ska inte behöva bära den ensamma.

Samverkan är infrastrukturen

Lokaler, kontaktpersoner, teknik, lokalkännedom och föreningsrelationer gör metoderna möjliga. Varje samverkansrelation behöver ett konkret nästa steg, annars stannar den vid ett bra samtal.

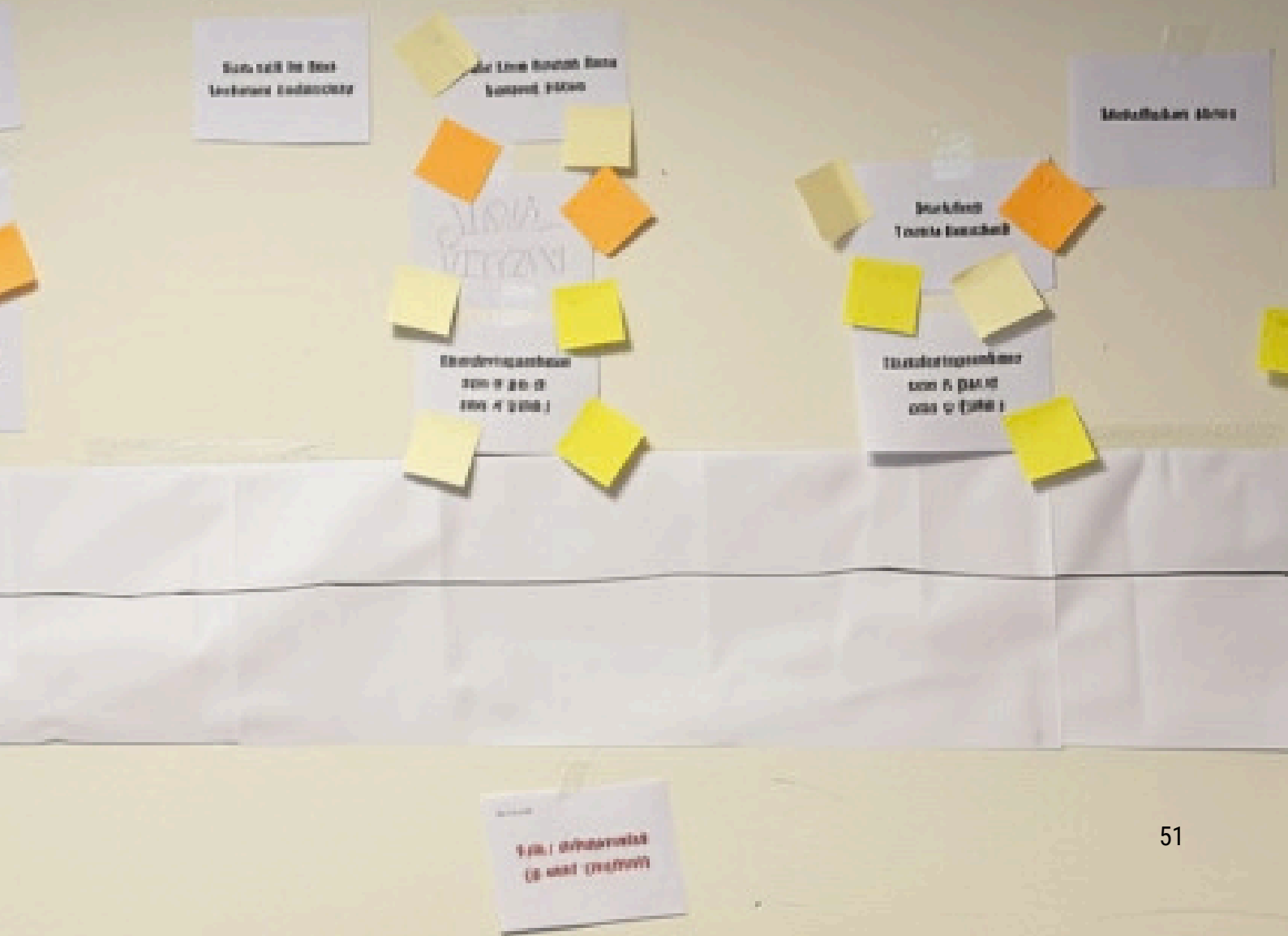
Gör det osynliga arbetet praktiskt genom dessa rutiner:

- Planera personlig uppföljning före aktiviteten.
- Välj kanaler som gruppen faktiskt använder.
- Skapa en tydlig kommunikationsstruktur.
- Planera fika, tillgänglighet och mottagande.
- Utse stödperson för varje ansvarsbärande roll.
- Gör nästa steg och nästa kontakt tydliga.

Metodinsikt: Det osynliga förarbetet är det som gör de synliga aktiviteterna möjliga.

“Vuxna och föreningar behöver förstå att unga har förmågor som behövs i samhället.”

Deltagare i utvärderingsworkshop

Kapitel 7: Uppföljning, utvärdering och framtiden

Utvärdering ska göras med unga och hjälpa projektet att förstå vad som fungerade, var deltagandet bröts och vad som behöver leva vidare.

Snabbguide
Använd när: ni vill förstå lärande, trösklar, bortfall och möjliga vägar vidare.
Planera minst för: en kort metod för insamling, gemensam tolkning, återkoppling och förändring.
Första möjliga steg: ställ tre frågor efter en aktivitet och följ upp någon som inte fortsatte.
Undvik: att bara mäta nöjdhet eller samla svar utan att använda dem.
Fördjupning: bilaga 5 innehåller enkäter, intervjufrågor och utvärderingsworkshop.

Fånga flera vägar genom projektet

Välj verktyg efter vilken kunskap som behövs:

- Aktivitetenkät: fångar direkt upplevelse, lärande och intresse för nästa steg.
- Mini-enkät: visar trösklar hos dem som visade intresse men inte fortsatte.
- Intervju eller fallstudie: visar vad deltagandet betydde och varför något fungerade.
- Utvärderingsworkshop: låter unga tolka erfarenheter tillsammans och formulera råd.

Ingen metod behöver bära hela utvärderingen. Flera korta verktyg kan tillsammans ge en mer rättvis bild än en enda lång slutenkät.

Utvärdera också var deltagandet bröts

Följ upp några av dem som visade intresse men inte fortsatte. Fråga: Vad gjorde dig intresserad? Varför blev det inte av? Vad hade gjort det lättare att delta? Syftet är att förstå vilka trösklar som fanns och hur verksamheten kan bli mer tillgänglig. En deltagare beskrev sin första kontakt så här:

”Jag tänkte bara att jag svarar på enkäten och that’s it.”

Svaret visade att personen hade uppfattat enkäten som en fristående aktivitet och inte förstått att den kunde leda till fortsatt kontakt och en konkret roll i projektet. Det blev en viktig lärdom om att vägen vidare behöver förklaras redan i den första informationen och sedan följas upp genom ett samtal.

Orsakerna till att någon inte fortsätter kan också handla om tidsbrist, arbete, skola, familj, språk, otydliga förväntningar eller att den erbjudna rollen inte passar. Använd därför svaren för att utveckla kommunikationen, anpassa uppdragen och skapa fler möjliga vägar tillbaka.

Metodinsikt: Följ upp var deltagandet bröts. Svaren kan synliggöra trösklar som den ordinarie utvärderingen annars missar.

WORKSHOP

DIN RÖST. DITT OMRÅDE. DIN MAKT.

Lär dig ta plats, göra din röst hörd
och skapa förändring där du bor.

13 JUNI
TORSDAG

12.00–16.00

TENSTA KONSTHALL
"KLASSRUMMET"

WORKSHOPLEDARE
ZAYNAB OUAHABI

100% GRATIS!
FIKA, LÄSK OCH SNACKS UNDER HELA DAGEN.

FÖR UNGA 13–25 ÅR FRÅN YTTERSTADEN

ANMÄL DIG HÄR!

BEGRÄNSAT ANTAL PLATSER!

Fråga efter lärande, inte bara nöjdhet

I öppna projekt börjar deltagarna vid olika tidpunkter och deltar i olika aktiviteter. Därför kan det vara svårt att göra en gemensam mätning före projektstarten. Retrospektiv självskattning kan då användas för att låta deltagarna jämföra sin situation nu med tiden före deltagandet. Frågorna kan exempelvis handla om deltagaren känner sig tryggare att uttrycka sina åsikter, vet mer om möjligheter att påverka eller känner sig mer redo att ta ansvar.

I projektet användes metoden också för att undersöka lärande om information, sociala medier och politiskt språk. Av de 15 deltagare som svarade skattade mellan 80 och 87 procent sin utveckling till minst 3 på en femgradig skala.

De öppna svaren gav en tydligare bild av vad utvecklingen kunde innebära. Deltagarna beskrev bland annat större uppmärksamhet på politiska budskap, vinkling, informationsspridning, propaganda och skillnaden mellan fakta och åsikter. En deltagare lyfte särskilt hur korta klipp kan väcka känslor utan att ge hela bilden. Svaren varierade mellan deltagarna. Det speglar att medie- och informationskunnighet (MIK) var ett återkommande perspektiv i projektets olika aktiviteter och att deltagarna hade mött innehållet på olika sätt och i olika omfattning. Komplettera därför självskattningen med en öppen fråga, exempelvis:

- Vad har förändrats?
- Vad har du lärt dig?
- Kan du ge ett konkret exempel?
- Vilken aktivitet eller erfarenhet gjorde skillnad?
- Finns det något område där du inte upplever någon förändring?

Metodinsikt: Kombinera självskattning med öppna frågor. Skattningen visar om någonting förändrats, de öppna frågorna visar vad.

Från projektet: Avslutande utvärderingsworkshop

Låt unga granska om projektet levde upp till sina egna principer: Fick unga verkligt inflytande? Var ansvaret begripligt? Fanns stöd? Var kommunikationen tydlig? Vad borde göras annorlunda?

Under projektets avslutande utvärderingsworkshop kombinerades flera korta metoder för att både samla erfarenheter och förstå vad deltagarna menade. Deltagarna fick formulera Do's & Don'ts inom projektarbete, avsluta meningar som ”Unga engagerar sig när…”, ”Ett tillfälle då min röst spelade roll…” och ”Vuxna och föreningar behöver förstå att…”, samt placera projektets aktiviteter på en tidslinje och bedöma dem. Projektledaren och deltagarna arbetade tillsammans med att sätta upp alla aktiviteter och möten i rätt ordning.

På aktivitetstidslinjen fick deltagarna placera röda, oranga och röda klisterlappar på projektets alla moment. 35 lappar satts upp. 32 var gula eller orange – jättebra respektive okej/bra – och tre var röda. Dessa siffror gav en överblick. Följdfrågorna gav förklaringen. I två av de röda bedömningarna blev det genom samtalet tydligt vad som låg bakom. En aktivitet hade blivit för mycket på en gång för en person som mötte projektet för första gången. I ett annat fall hade en svår gruppdynamik vid ett tidigt referensgruppsmöte påverkat upplevelsen. Den tredje röda markeringen gick inte att förklara utifrån det dokumenterade materialet.

Samma sak gällde de öppna svaren. Formuleringen ”Det här projektet hjälpte mig mycket” sade först ganska lite. När deltagaren fick frågan ”Hur?” kom berättelsen om ökad kunskap om politik, röstande och att den egna rösten spelar roll fram.

Metodinsikt: Samla inte bara svar. Ge deltagarna möjlighet att förklara, nyansera och tolka dem tillsammans med er.

Utvärdera tillsammans: Omvandla svar till förändring

Efter insamlingen av enkäter och utvärderingsworkshops ska svaren tolkas och leda till handling. Utan återkoppling riskerar utvärderingen att bli ännu en undersökning unga aldrig får se resultatet av. Återkoppla alltid hur svaren används och ta tillvara på engagemanget genom att erbjuda nästa steg, roll eller aktivitet.
En enkel utvärderingskedja:

Svar → Gemensam tolkning → Konkret förändring → Återkoppling

Säkra utvärderingen i praktiken genom att:

- Använda flera korta metoder i stället för en lång enkät.
- Involvera unga i att tolka slutsatser och formulera Do's & Don'ts.
- Fråga även dem som valde att inte fortsätta.
- Fånga både lärande och önskade nästa steg.
- Återkoppla hur svaren faktiskt används och vad som förändras.

(Färdiga mallar för mini-enkät, intervjufrågor och ett tvåtimmars workshopupplägg finns i bilaga 5.

Metodinsikt: Om projektdeltagare har varit medskapare i projektet ska de också vara medskapare av lärdomarna.

Unga engagerar sig när...

Ett tillfälle då jag fick ta ansvar eller kände att min röst spelade roll var...

Va hände då? Vad hjälpte?

Unga engagerar sig när...

När deras vänner är med i

...de hittar platser dedikerade till just unga i politiken.

...de tas på allvar.

Unga engagerar sig när en fråga berör dem personligt.

När unga fastar hur politik påverkar dem och har de kan påverka politik, de blir initialer intresserade

Unga engagerar sig när de får möjlighet att påverka sin framtid.

Kapitel 8: Det som kan föras vidare

Aktiviteterna kan förändras. Det som behöver följa med är principerna bakom arbetet: hur unga hittar in, får verkligt inflytande, växer i ansvar och får stöd att omsätta idéer i handling.

Projektets kärnprinciper

Tre regler som håller ihop principerna

De femton principerna kan sammanfattas i tre övergripande regler:

- **Balansera ansvar och stöd.** Ansvar utan stöd skapar osäkerhet. Stöd utan ansvar blir vuxenstyrning. Tydliga ramar ska samtidigt skapa utrymme för egna initiativ, inte ersätta dem.
- **Bygg flera vägar in.** Låg tröskel handlar om tillgängliga ingångar och olika roller, inte om att sänka nivån. Olika unga motiveras av olika saker, exempelvis gemenskap, skapande, kunskap, erfarenhet, glädje eller möjlighet att påverka.
- **Håll ramen för trygghet.** Unga kan bära samtalet och innehållet, men organisationen ansvarar för gränser mot hat, hot och personangrepp. Gemensamma regler behöver följas av handling när gränser överskrids (se kapitel 6 för hur trygghetsramar kan skapas tillsammans med gruppen).

Inflytande och medskapande

1. Börja i ungas erfarenheter, intressen och frågor. Utforska tidigt vad unga vill göra, lära sig och förändra. Utgå inte från vuxnas antaganden.
2. Var tydlig med vad unga faktiskt kan påverka. Skilj mellan öppna frågor och fasta ramar. Ärlighet skapar trygghet.
3. Gör det möjligt för ungas idéer att bli handling. Koppla idéer till beslut, uppgifter, ansvar och genomförande.
4. Återkoppla även när en idé inte används. Förklara varför, vad som behöver ändras eller om idén kan användas senare.
5. Visa vad som hände med ungas arbete. Synliggör sambandet mellan insatsen och det som sedan hände.

Relationer och kommunikation

6. Välj mötesform efter funktion och behov. Bygg tillit fysiskt eller genom samtal. Använd digitala kanaler för att hålla ihop arbetet.
7. Använd kanaler där unga faktiskt svarar. Fråga gruppen vilka plattformar och mötesverktyg som fungerar.
8. Alla har inte samma digital kompetens. Visa formulär, länkar och system. Kontrollera att de har blivit begripliga.
9. Håll information kort och konkret utan att sänka nivån. Säg vem, vad, när, var, varför och vem som hjälper.
10. Skapa tillgänglia kommunikationsvägar. Skilj på information, frågor, beslut och uppgifter som kräver handling.
11. Följ upp personligt. Tystnad kan bero på språk, tid, osäkerhet eller fel kontaktväg.

Ansvar, stöd och progression

12. Låt ansvaret växa stegvis. Gör den första kontakten begriplig och den första uppgiften möjlig att bära. Följ upp erfarenheten och erbjud sedan ett möjligt nästa ansvarssteg.
13. Bygg en tydlig stödstruktur. Varje uppdrag behöver stödperson, verktyg, tid, tydlig ansvarsfördelning och förväntningar, inklusive eventuellt arvode.
14. Bygg in tät uppföljning och påminnelser. Uppföljning gör nästa ansvarssteg möjligt.
15. Visa alltid en möjlig väg vidare. Berätta vilken roll som finns, när nästa tillfälle är och vilket stöd personen får.

Metodkedjorna i korthet

Metodkedjorna visar hur arbetet kan röra sig från en första kontakt eller idé till handling, ansvar och fortsatt utveckling. Nedan sammanfattas varje metod genom sin huvudsakliga metodkedja. Kedjorna visar metodernas viktigaste steg, men behöver inte följas mekaniskt eller se likadana ut för alla deltagare. De hjälper organisationen att planera vägen mellan aktiviteterna och se till att ansvar följs av stöd, återkoppling och ett möjligt nästa steg.

Rekrytering:

Synlighet → Kontakt → Intresse → Personlig uppföljning → Första roll → Stöd → Ansvar

Referensgruppen:

Ungas inspel → Konkret uppgift → Stöd → Ansvar → Återkoppling → Större mandat → Medskapande

Panelkedjan:

Trygg mötesplats → Analysverkstad → Reality Check → Egna workshoppar

Ledarskap

Intresse → Idé → Avgränsat uppdrag → Stöd → Produktion → Publicering

Media Crew:

Vilja → Tydligt uppdrag → Struktur → Stöd → Första träff → Uppföljning

Det osynliga arbetet:

Kontakt → Relation → Tydlighet → Uppgift → Stöd → Uppföljning

Det osynliga arbetet:

Samla → Lyssna → Tolka tillsammans → Återkoppla → Förbättra → Visa vägen vidare

Frågor inför varje aktivitet

Inflytande

- Vad kan unga påverka?
- Vad är redan bestämt?
- Får unga vara med och forma innehållet och upplägget innan de viktigaste besluten fattas?

Ansvar

- Vilken konkret uppgift kan unga få?
- Är uppgiften tydlig och möjlig?
- Vilken ny eller större uppgift kan erbjudas efter aktiviteten?

Stöd

- Vem är stödperson?
- Vilka verktyg och resurser behövs?
- När följer vi upp?

Trygghet

- Hur skapar vi tillsammans en välkomnande start?
- Hur kan deltagare be om hjälp eller säga nej?
- Vad gör vi om något blir otryggt?

Kommunikation

- Vet deltagarna vad, när, var och varför?
- Använder vi rätt kanal?
- Är det tydligt vad som kräver handling?

Fortsättning

- Vad kan aktiviteten leda till?
- Vem tar nästa kontakt?
- Vilken roll kan erbjudas?

Utvärdering

- Vad tar deltagarna med sig?
- Vad behöver förändras?
- Hur återkopplar vi om vad svaren används till?

Gör arbetssättet till en del av ordinarie verksamhet

Under ett projekt kan kostnader för stödpersoner, fika, resor, arvoden, teknik och tillgänglighet finansieras av särskilda projektmedel. Om arbetssättet ska fortsätta behöver organisationen identifiera vilka resurser som är metodens kärna och föra in dem i ordinarie verksamhetsplanering.

Det innebär inte att varje projektaktivitet måste fortsätta i exakt samma form. Det innebär att organisationen behöver skydda de funktioner som gör ungdomsstyrningen möjlig: personlig kontakt, stöd runt ansvar, rimlig ersättning, tillgängliga mötesplatser och återkoppling.

Om det osynliga arbetet är avgörande för metoden måste det också vara synligt i budget, bemanning och verksamhetsplan.

Gör så här:

1. Identifiera vilka uppgifter som under projektet bars av projektledaren.
2. Uppskatta tiden för kontakt, förberedelse, stöd, administration och återkoppling.
3. Bestäm vilka funktioner som ska finnas kvar i ordinarie verksamhet.
4. Fördela ansvaret mellan flera roller.
5. Lägg fika, resor, tillgänglighet, teknik och rimliga arvoden i verksamhetsbudgeten.
6. Utse en chef, samordnare eller annan funktion som följer upp arbetssättet.
7. Skriv in ungdomsinflytandet i verksamhetsplan och ordinarie uppföljning.

Från projektroll till ordinarie sammanhang

En väg vidare behöver inte betyda ännu en projektaktivitet. Den kan leda till en medlemsförening, en studiecirkel, en arbetsgrupp, ett lokalt initiativ, ett Media Crew-uppdrag eller en roll i en styrelse.

Överlämningen behöver vara konkret. Personen behöver förstå vilken roll som finns, vem som tar kontakt, när nästa möte är och vilket stöd som följer med.

En konkret överlämning innebär att:

1. Tillsammans med den unga identifiera ett relevant sammanhang.
2. Genomföra ett överlämningssamtal.
3. Presentera en namngiven kontaktperson.
4. Förklara vilken första uppgift eller roll som finns.
5. Boka nästa kontakt eller möte.
6. Följa upp hur övergången fungerade.

Möjliga vägar vidare

- Medlemskap och uppdrag i en medlemsförening.
- Deltagande i eller ansvar för en studiecirkel.
- En arbetsgrupp eller ett lokalt initiativ.
- Praktikplats.
- PRAO-jobb.
- Fortsatt kommunikationsuppdrag.
- Ansvar vid arrangemang.
- Utbildning av nya deltagare.
- Rådgivande roll för personal eller styrelse.
- Observatörsroll eller annat första steg mot styrelsearbete.
- Egen aktivitet med stöd från en etablerad organisation.

En viktig princip är att överlämningen fortsätter efter att kontaktuppgifterna har förmedlats. Den unga behöver introduceras till nästa sammanhang, förstå sin möjliga roll och veta vem som tar kontakt och följer upp.

Från deltagande till egen organisering

En väg vidare kan också innebära att unga tar en egen idé vidare och organiserar något tillsammans. Det kan exempelvis handla om att starta en studiecirkel, bilda eller engagera sig i en förening, skapa ett lokalt nätverk eller utveckla en egen aktivitet.

En etablerad aktör kan fungera som stödstruktur utan att ta över initiativet. Organisationen kan hjälpa gruppen att:

1. utveckla och avgränsa idén
2. samla fler som vill delta
3. välja en lämplig form
4. hitta lokaler, resurser och praktiskt stöd
5. genomföra den första aktiviteten
6. följa upp och utveckla initiativet vidare

Målet är att unga får välja en väg vidare som passar deras idéer och ambitioner. Det kan innebära att skapa något eget med stöd från organisationen eller att fortsätta i organisationens verksamhet.

Från projektledare till organisation

Om en ny ledare ska ta över kontakten behöver övergången ske tillsammans med den unga. Den tidigare och den nya kontaktpersonen bör möta deltagaren gemensamt, förklara nästa möjlighet och bestämma vem som följer upp och på vilket sätt. Om möjligt bör det första mötet i nästa sammanhang redan vara bokat innan projektperioden avslutas. Överlämningen blir skörare om den unga efter projektslut själv förväntas ta den första kontakten.

Organisationen behöver

- Dela kontaktansvar mellan fler personer.
- Dokumentera arbetsprocesser utan att ersätta relationer med dokument.
- Introducera unga till nästa kontaktperson innan projektet avslutas.
- Låta ordinarie personal delta innan överlämningen.
- Undvika att alla relationer går genom en enda projektledare.
- Säkerställa att mandat och budget finns kvar efter projektslut.
- Följa upp unga även efter den formella överlämningen.

Att förankra arbetssättet

Metoderna kan förändras och aktiviteterna anpassas, men principerna behöver följa med. När unga får verkligt inflytande, tydligt ansvar och stöd att omsätta sina idéer i handling blir demokrati inte bara något unga hör om. Det blir något unga får vara med och göra.

För att arbetssättet ska leva vidare och inte vara beroende av tillfälliga projektmedel eller enskilda personer behöver organisationen:

- Avsätta ordinarie resurser för stödpersoner, fika, resor, tillgänglighet, teknik och rimlig ersättning.
- Fördela ansvaret för kontakt och uppföljning mellan flera personer.
- Vårda lokala relationer och samverkansnätverk även efter projekttiden.
- Låta unga utbilda och ge råd till personal, styrelser och beslutsfattare.

Slutord

Praktisk demokrati betyder att unga får formulera frågor, fatta beslut, granska svar, leda aktiviteter och påverka vad som händer därefter. Metodkedjor, mallar och checklistor kan skapa struktur, men arbetet blir verkligt först när ungas idéer möts av organisationer som avsätter tid, öppnar för inflytande, håller trygga ramar och följer upp även när planeringen förändras.

Utgångspunkten är enkel: unga har röster, idéer och förmågor. Organisationens uppgift är att skapa sammanhang där de får möjlighet att använda dem. Det kräver begripliga uppdrag, verkligt mandat, anpassat stöd och flera vägar in, vidare och tillbaka.

Unga Röster från ytterstaden började som ett projekt. Erfarenheterna visar hur demokrati kan göras i praktiken när unga får gå från deltagare till medskapare och ansvarsbärare. Metoderna kan förändras och aktiviteterna anpassas, men principen behöver bestå: unga ska inte bara bjudas in till sådant som andra redan har bestämt. När unga får verkligt inflytande, tydliga ramar och stöd att omsätta sina idéer i handling blir de mer än en målgrupp för andras projekt.

“Unga behöver mer än bara en plats vid bordet. De ska vara medskapare som tar mikrofonen och bestämmer var samtalet, verksamheten och nästa initiativ ska ta vägen.”

Unga behöver mer än bara en plats vid bordet.

De ska vara medskapare som tar mikrofonen och bestämmer var samtalet, verksamheten och nästa initiativ ska ta vägen.

Bilagor och arbetsverktyg

Till metodboken finns ett separat dokument med praktiska mallar, checklistor och fördjupningar. Verktygen kan kopieras och anpassas efter deltagarnas ålder, erfarenhet, språk och stödbehov. Gå igenom viktiga mallar muntligt. Ett dokument är inte samma sak som stöd.

Kort sammanfattning av bilagorna:

Bilaga	Använd när ni ska	Viktiga arbetsverktyg
1. Reality Check	Planera och genomföra ett ungdomslett panelsamtal	Moderatorfraser, röstkort, trygghetsram och planeringsworkshop
2. Unga cirkelledare	Stötta unga att leda grupper och cirklar	Första träffen, stödpersonens roll och studiecirkel
3. Media Crew	Ge unga kreativa kommunikationsuppdrag	Kort uppdragsbeskrivning av kampanjvideoproduktion, WhatsApp-plan, Do's &Don'ts och publiceringscheck
4. Kommunikation	Hålla ihop ansvar mellan aktiviteter	INFO/FRÅGA/ACTION, uppdragsmodell, påminnelser och digitala möten
5. Enkäter och utvärdering	Fånga intresse, lärande, bortfall och framtid	Intresseenkät, exit ticket, mini-enkät, Reality Check och utvärderingsworkshop
6. Planeringsblad	Planera en ungdomsstyrd aktivitet från början till nästa steg	Kontrollfrågor före, under och efter aktiviteten

Bilagorna, samt Metodboken som pdf, finns online

abfstockholm.se/projekt/unga-roster

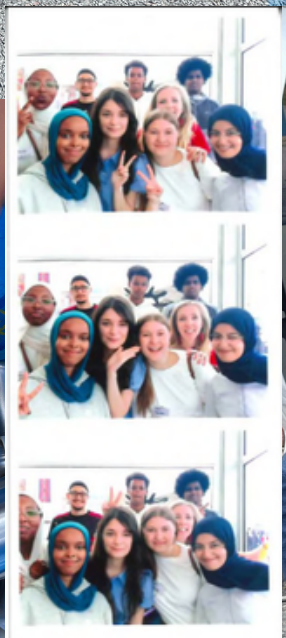

Tack till alla medverkande!

JÄRVAVECKAN

